

folha 145

Es a mulher da
Couroaloca

10 cent.^s

Domingo Recto

Ydu

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

CRÓNICA

EL DIUMENJE Á BARCELONA

BARCELONA 'ls diumenjes presenta l' aspecte de una ciutat alegre. La febre del treball, l' animació atrafegada que bull per sos carrers els días de feyna, se transforman els diumenjes en una febre y en un' animació molt distintas, que no tenen per objecte la lluyta pel tros de pá, sino l' afany de distreure's, explayarse y divertirse.

Convida á ferho 'l clima benigne de la ciutat, que ni en el rigor de las estaciones més fortes, ni en plé estiu, ni en lo més crú del hivern, deixa de convidar á eixir al carrer y á escamparse pels alrededores hermosos y pintorescos. May la calor es tan abrusadora que no la mitignin las frescas alenadas de la marinada; may el fret es tan viu que no 'l temperin las calentonas ulladetas de vellot enamorat que de gayrell li llansa 'l sol de hivern.

Una gran part de la població, que durant els sis días de la senmana viu condemnada á llargas reclusions en la botiga, en l' escriptori, en l' oficina, en l' obrador, en el taller ó en la quadra de la fábrica, espera 'l diumenje ab delitós afany, y saluda la seva arribada ab aquella alegría íntima que infundeix en l' esperit la possibilitat de rompre, en que sigui pel curt espay de una jornada, la fastidiosa monotonía de l' existencia. Tothom sent com una formigor que 'l treu de casa, llansantlo á fora, al carrer, á respirar l' ayre lliure, á ser una gota més de l' humana corrent que tot ho invadeix y per tot arren circula.

La mateixa paraula *fiesta* no té cenyit son significat á la mera idea de paralisació del treball, ó de passiu descans; vol dir ademés expansió, alegría, divertiment, gaubansa...

Ja desde bon matí 's diferencia notablement el diumenje dels demés días de la senmana. No 's veuen els diumenjes las collas de treballadors qu' embolcallats en las primeras clarors del crepuscul, s' encaminan presurosos, decidits, á sos afers, esparpillant á forsa de moyiment ambuladori la torpesa de la son interrompuda per l' estímul del deber. Molts d' ells fan matinada. ¡Y qué n' es de bona sisquera un día, cada set, la calentor tebia dels llensols!...

Las Ramblas que constituheixen l' espina dorsal de la ciutat vella, ofereixen un aspecte de tranquil·litat serena. No 's veu passar un carro per las avingudas laterals: no hi circulan més que ómnibus y tranvías. Per dessota dels arbres, transeunts vagarosos, y per entre mitj d' ells obrintse pas, criadas de servey, ab las cistellas plenas á curull, que venen de fer sas provisions del mercat de la Boquería, millor assortit els diumenjes que 'ls demés días de la senmana.

Las floristas arreglan sas paradas en las taulas de la Rambla de las Flors, inunda-da de perfums suaus. Algunas no 's limitan á vendre'n, sino que ademés

recullen las que 'ls hi tiran els joves y altres que sense serne, no saben estarse de pagar tribut als es plays de la galantería.

Més amunt, en la Rambla d' Estudis, s' hi instalan els ancellaires y venedors de gabias, atrayent als curiosos y aficionats ab la varietat ornitológica de la fauna indígena y de la fauna exótica, ab els enginys propis pera cassar volátiles y ab las construccions de fusta y fil-ferro pera tenirlos cómodament instalats á domicili.

Pululan per entre mitj dels tranzeunts dotzenas de venedors de diversos articles; lleminaduras, objectes d' escriptori, quincalla y joguinas més ó menos enginyosas: bombas de goma, molins de vent, papellonas de paper que á favor de una goma que 's caragola volan enlayre y ratetas de carró ó de pasta; que per un sistema idéntich rastrejan per terra.

Y d' hora en hora veuren la Rambla transforma da per complet. Cap allá al mitj-día l' omplena de gom á gom la multitud endiumenjada. Si volen veure noyas macas, elegantment vestidas, aneuhí á n' aquesta hora. Molts venen de missa ab sas mamás y van á la Rambla á lluhí 'ls drapets, el sombrero extremat, els peus ben calats, l' hermosura y 'l rumbo. Sant Jaume, el Pi, Bellém, Santa Ana hi abocan son contingent vistós de candidatas al sant matrimoni y á la condició de mamás políticas. Ja al sortir de aquellas iglesias han de passar per la doble fila de jovent que las llambregan ab cobdicia ó las obsequian ab un requiebro. Molts d' ellas el paladejan fent el serio.

La rihada remonta la Plassa de Catalunya y 's dilata pel Passeig de Gracia, prenent á l' hivern l' avinguda de la dreta inundada, de un sol de gloria, y al estiu la de la esquerra, ombrejada pel batiment de las casas. ¡Y ala! Amunt y aval!, ab pas pausat esperant l' hora del ápat quotidiá, mentres la banda municipal en l' encreuhament de la Gran via llansa al espay las afinadas notas de sos instruments.

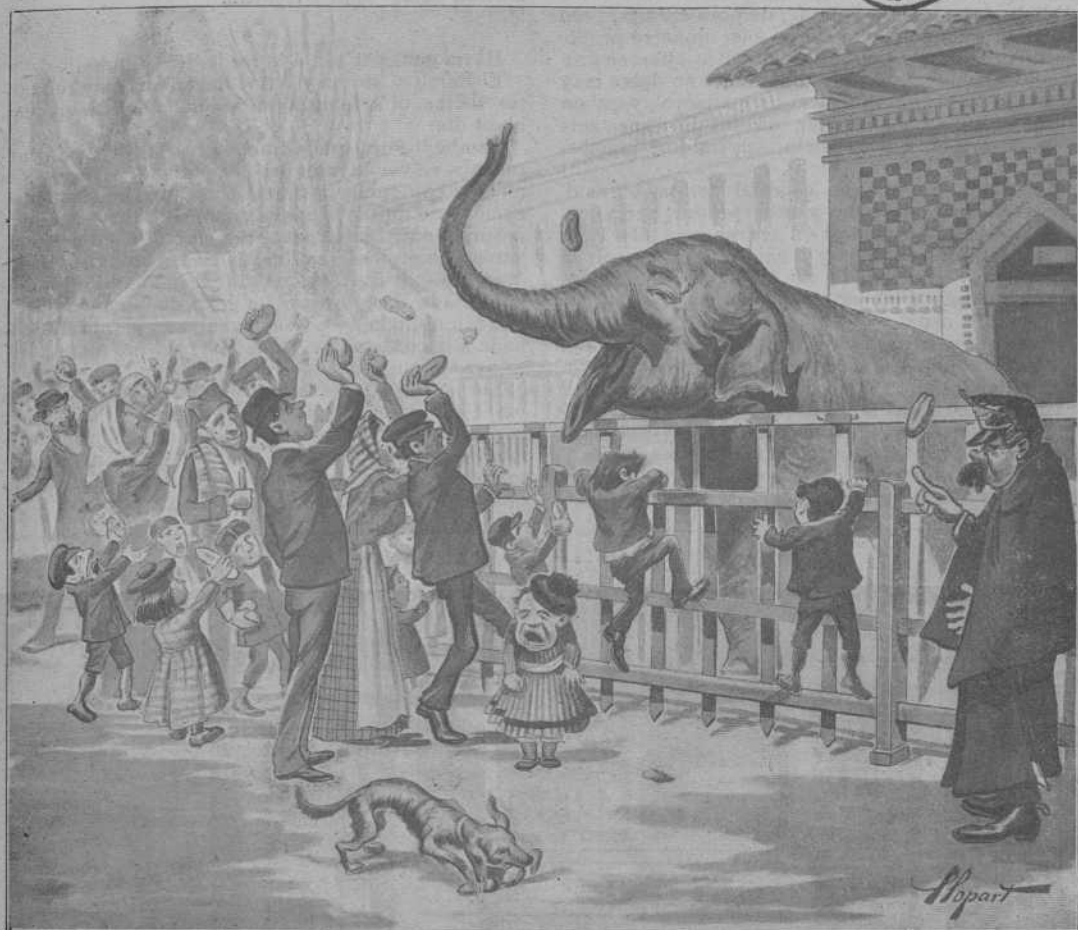
Contareu per centenars las personas que van ab el seu paquetet de pastes y confitures lligat ab cintas y ab una vaga que penja de la má. Las pastelerías y colmados tots els diumenjes del any fan el seu agost. El poble barceloní es golós y lleminer sols un día á la senmana.

A las primeras horas de la tarde, la Rambla ja es tota uni altra. Si hi ha transeunts no hi ha passejants. Lo que més hi abunda son las glopadas de gent que s' encaminan als cafés y sobre tot als teatros.

Una mica més tart hi fan la seva aparició las criadas de servey. ¡Pobras *Menegildas!* Han rentat els plats ab quatre esgarrapadas, s' han vestit y empolaynat en un santiamén, y ¡alsa, á *boleyo!*

Las amigas se troban; las fillas de un mateix poble se reuneixen. Devegadas avansan en rengleras de sis y de vuyt agafadas pel bras, rihent y bojeant. Cada una busca la seva conveniencia. Fácil ment troban xicot, y algunas el tenen ab uniforme. Seguíu els balls públichs, els cinematógrafos, els teatros, y per tot ne trobareu. Recorregueu tots els

LO QUE DIU L' "AVI," (per J. Llopart)

—¡Ay, Senyor! ¡Quin bé de Deu de llonguets!... ¡Si cada día fos diumenge!

punts de concurrència, el Paralelo, el Passeig de Gràcia, la Gran via, la Rambla, els Molls, el Parch de la Ciutadela y veuren per tot serafins d'aygüera disfrutant, casi sempre acompanyades, la festa del diumenge. Ellas solas constitueixen una de las notas més típicas, més característiques de la ciutat en semblant día.

Algunes, anyoradissas de la terra aragonesa de hont procedeixen, se'n van a las barracas del peu de Montjuich a ballar la jota. ¡Y ab quina fruició la puntejan! ¡Y ab quin remanament d'ancas y maneig de brassos l'acompanyan!

Las horas de la tarde passen lleugeras, ràpidas, com una exhalació. Hi ha que tornar als fogons... las mestrees renyan si s'hi va després de las set. L'últim esplay es el de la despedida, y aquesta per una gran part d'ellas té lloch en la Rambla de Canaletas, en la desembocadura de la Plassa de Catalunya. Forman totes juntas ab els seus xicots una muralla espessa. L'element militar hi predomina, de tal manera que si algún día'l general hi envies cornetas a tocar *llamada* y formació, la major part de la guarnició de Barcelona quedaria formada en aquell punt.

A la tarde del diumenge hi ha gent per tot.

Els cafés, las cerveserías, els bars, lo mateix els senyorils, que 'ls populars, igual els de la Plassa de Catalunya y Passeig de Gràcia, que 'ls del Paralelo y dels barris de Ribera esclatan de gentada.

Lo mateix els teatros y altres sitis de diversió: desde 'ls més modestos, als més encopetats, siga la que 's vulla la funció que s'hi dongui, tots fan plé. Tant es aixís que 'ls empresaris, al combinar la temporada, prenen com a base segura dels seus càlculs las duas entradas del diumenge, y en especial la de la tarde.

Y 'l públich respón sempre, indefectiblement. Coneixedor de aquesta propensió del públich barceloní, va comensar l'empresari Elías a construir teatros de gran cabuda, que li permetessin fer cada diumenge ó día festiu menjar de llop. El gran qué es despatxar moltes entradas, encare que sigui a preus baratíssims, que molts poch's fan un molt.

Per aquest motiu Barcelona es potser la ciutat del mon hont se donan espectacles teatrals més variats y a preus més módichs.

El diumenge a la tarde se representan ó s'exhibeixen en els escenaris las obras més sensacionals, las més celebradas, las que han tingut més éxit, las

més vistosas. Y 'l públich que acut á véurelas es el més ingenuo que 's reuneix may en el teatro. Un públich verje, plé de bona fé, de poca cultura, pero molt impresionable, que riu de gust quan se proposan divertirlo, y 's conmovi fonament quan se proposan emocionarlo. Es el públich que no deixa may sense eco un xiste ó una picardía qualsevol, y qu' en cambi els ulls li espurnejan davant del espectacle de la desgracia, y á la vista del traïdor, crida:— ¡Mateulo!...

Mostra una predilecció especial per las obras d' espectacle, ben decoradas y ben vestidas, per aque-llas obras enlluernadoras qu' entran pels ulls. També la música 'l seduheix y 'l encisa, y ja no sols la saragatera y adotzenada de las obras del género xich, sino també las de la óperas més celebradas del repertori usual.

Hi ha que veure 'l Liceo, las tardes del diumenge en que s' hi dona funció. ¡Y quín contrast més viu ab el públich de la nit, el de la tarde! Aprofitan 'l ocasió de anarhi las familias de costums morigeradas, poch amigas de retirar tart y las personas poch aficionadas á lluhir. En casi tots els palcos y butacas de propietat s' hi veuhen nens y nenas, fills ó coneguts dels propietaris, radiants de infantil sa-

tisfacció. Com que han fet bondat, els seus papás els han deixat anar á *teyato!*...

•••

Hi ha gent per tot, á la tarde dels diumenges!

El Parch s' anima y 'l Avi llegendari may reb tantas visitas, ni arreplega tants llonguets com en semblant día.

També 'l Port, quals traballs restan totalment paralisats, se veu invadit per la gentada que recorre 'ls molls y contempla 'ls barcos atracats, respirant emanacions de quítrá barrejadas ab las salitrosas que 's desprenen de las ayguas. Son molts els que s' embarcan, ja en las llanxetas, ja en las *golondrinas* que fan un seguit continuo de viatjes del embarcader de la Pau á la Barceloneta. La gent de terra endintre, que tan abunda á Barcelona, sol ser la més aficionada á la contemplació del mar, per lo mateix qu' es per ells un espectacle nou.

En las escolleras hi veuren sempre numerosos pescadors de canya, verdaders Jobs de l' afició, per la paciencia ab qu' están esperant que piquin. Y tenen sempre miradors casi tan pacients com ells mateixos, ansiant veure sortir agafat al am un llobarro quatejant ó un congre caragolantee.

A SANT JOSEPH DE LA MONTANYA (per Picarol)

Negociat de miracles.—L' hora del despaig.

EL DIUMENGE (per R. Miró)

Segons el Diccionari de l' Acadèmia.

Segons la llei del Descans.

"DOMINGO:—Primer dia de la setmana, dedicat al Señor."

"DOMINGO:—Primer dia de la setmana, dedicat al dependiente."

Desde allí sentireu el continuu escopeteig del tiro de coloms de Miramar. Sembla una batalla.

Y si 'us arribeu á Montjuich trobareu sempre animada la montanya: gent per tots els camins y viarys: rotllos que berenan, y en totes las fonts una concurrencia alegre y bulliciosa. De la ciutat atapada que s' exten al peu de la montanya puja una remor confosa, una especie de zum-zum de buch d' abellas en plena activitat.

Barcelona 's diverteix. El Paralelo bull y espigreja en infernal algarabia, confonentse el toch de las campanas, ab l' estrépit del bombo, el só escandalós de las orgas y 'ls crits dels que á la porta de las barracas incitan al públich á entrar á veure 'ls espectacles més extranyes. L' agre fortor dels bunyols empesta l' atmósfera. Allá troban las classes proletarias la seva expansió.

Al mateix temps en el Passeig de Gracia se desplega la triple ó quádruple corrua dels brunyits carruatjes, que fan la cinia, donant voltas y més voltas per l' avinguda central. En ells passejan sa encarcarada serietat las nostras classes altas, en luxosa ostentació.

El Paralelo, Passeig de Gracia dels pobres, y l' Passeig de Gracia, Paralelo del rics, marcan clarament, sobre tot el diumenje á la tarde, la separació de classes en aquesta ciutat, per altra part, eminentment democrática, ahont ans per tot arreu, els diversos estaments se barrejavan. Ha sigut menester que Barcelona s' engrandís extraordinariament pera que

dar establerta aquesta especie de divisoria social.

La ciutat, el diumenje á la tarde, se pot dir que vessa. Els qu' eran avans pobles independents, units avuy á la gran aglomeració urbana, per virtut de una llei que 's limitá á sancionar un fet, coneixen també la festa del diumenje, per la gran animació que reyna en ells.

Desde las primeras horas de la tarde 'ls tranvías de todas las líneas son presos al assalt. Milers de barcelonins se 'n van á disfrutar els bons ayres y las bonas vistas en la part alta de la ciutat, en la falda de la vehina serra, ó en la cima de las montanyas. Pel carrer Major de Gracia, pel Passeig de la Diputació, pel de la Bonanova circulan espessos formigueigs humans, ansiosos d' esplay. Moltes de las torres de recreo que 'ls sis días de la senmana restan tancadas, s' obran els diumenjes.

Ja ve de molt temps enllá que 'l bon barceloní 's mostra aficionat á tenir torra, propia ó llogada, pera donarse 'l gust de passarhi ab la familia la diada del diumenje. Ab la faci.itat de comunicacions, moltes de las torres d' avants s' han transformat en casas de lloguer, y algunas que no han perdut encare 'l seu carácter, son habitadas tot l' any. Pero aixó no impedeix que n' hi haja encare moltes, moltíssimas destinadas exclussivament al esplay dels días de festa ó á residencia temporal de las familias, durant els mesos de calor més forta. Y continua-

ment se'n contruïeixen de noves, cada vegada més enllà i més amunt, com fugint de l'aglomeració urbana, en busca d'espai, ayre y vistas, tot lo qual se troba millor tant quant més s'eleva el seu emplaçament, per la falda de las montanyas.

Sas altas parets de tanca reclouhen las comoditats senzillas de la nostra burgesia, aixis com son caràcter retret y son esperit eminentment individualista.

La distracció predilecta dels moradors de las torres consisteix en el cuidado de uns quants arbres fruyters y en el cultiu de las flors. Tot l'any n'hi ha de flors en el nostre clima benigne, y's poden recrear ab la seva hermosura y ab els seus perfums els que las tenen y las miman, y al tornarse'n á Barcelona, cap al tart, se las emportan á pomells, com un recort agradable de la jornada del diumenje que acaba de transcurre y un estimul y una esperansa pera'l diumenje vinent.

Els pobres que no tenen torre ni jardí, buscan la seva expansió pels llocs de la montanya encare no acotats. Allá, sota dels pins, obrintse pas per entre las ginesteras y'ls arbossos, respirant á plé pulmó'ls perfums de la farigola y'l romani, disfrutan y gosan, se fortifican y's rejuvencen. La mare Naturalesa'ls hi ofereix sense regatejar els seus dons més admirables. A falta d'una torre tancada de parets, els deixa esplayar colectivamente en aquella gran finca de rústega bellesa, tant com més rústega més grata y més sana.

Y veuren á las animadas colles, cap al tart, baixant á ciutat, alegres y satisfetas, portant també'ls seus rams de perfumadas herbas, els seus manats de daurada ginesta, las sevas brancas d'arbossar ab la carmesina cirereta de pastor ressaltant entre'l vert de las allancetadas fullas... Avansan cantant... No hi ha un borratxo.

Y una vella dita barcelonina sembla ressonar en tots els cors:

«Barcelona es bona
si la bossa sona.
Sone ó no sone,
Barcelona es bona.»

P. DEL O.

HUMORADA (per Ida)

«Qui no treballa no menja Ni va bonich al diumenje»

Héuse aquí transparentá l'idea dels nostres avis en un de tants ditxos sabís del vell poble catalá.

Tancan dos versos senzills un curs de sociología qu'encare avuy convindría qu'estudieassin nostres fills.

En ells, ab gracia punxant s'hi afirma á tall de sentència, que'l dret de viure ab decencia sols s'adquireix treballant.

Nostre poble, que d'antich el treballar té per norma, el diumenje es molt conforme que pretengui anar bonich.

Pel que viu de panxa al sol dat á la ganduleria, aquest día será un día com un altre qualsevol.

Pro á Barcelona, veyent las cosas d'altra manera, el diumenje's considera com un aconxeixement.

Pel poble treballadó' es un día á la senmana que sa febre cotidiana té un moment de remissió.

Per dirho ab frasse gentil es, lo que'l poeta'n diria: el seu llumet de poesia rodejat de prosa vil.

Es pel que sempre ha viscut al taller encadenat, un día de llibertat! cada sis d'esclavitut. Es un rato d'expansió per la familia encongida. Un redolí de la vida en son aspecte milló'.

El moment de sobreixir aquesta gran olla humana que durant una senmana se reventa de bullir.

Es per tota els estaments, classes, edats y opinions, una font de sensacions y de gustos diferents.

El que surt tot passejant y es amich de rodar socas, se distreu dant pá á las ocas y dihent Avi al elefant.

Tothom, qui menos qui més, més tart de l'hora deguda el diumenje's lleva, s'muda y á fé'l maco pels carrés!

El qu' es músich, va á frufí' gratuítament al mitj día á una banda de Gran-Via, la banda de'n Sadurní.

Tot Barcelona gomós, tota la elegancia andando, se'n va al carrer de Fernando surtint de missa á fer l'ós.

Aquesta tenen la fortuna mentre algú de rabia's penja, que per ells sempre's diu... menja quan per molts es diu... dejuna.

Contradint el ditxo antich, avuy qui menos treballa es qui més grassa la balla y va sempre més bonich.

Resignació y endavan! Com avuy entre la linia de cotxes, els rics la sinia, potsé un día rodarán.

Pro mentres ve aquest moment, y si per cas triga massa, fa bé qui la vida passa

tant com pot alegrement.

Fels, qui 'l diumenje espera,
tant si es per aná á sarau,
com als Lluísos de Sant Pau
ó als dimonis de Sant Pere!

Fels, aquell bon minyó
que va al teatro ab la xicota...
si d' escudella ab pilota
porta replé 'l pahidó.

Fels, el marit model
que porta dona y criaturas
á fer mil endiabladuras
al carrer del Para-*tel*.

Felissos, aquells soldats
que 's desfan á Canaletes,
soldantsse ab unas raspetas
que 'ls deixarán desarmats

EL PARALELO

Es diumenje y fa sol; cal anar al Paralelo. Allá tothom hi concorre. Hi va 'l menestral de pontifical y la senyora Tuyas plena de flochs y agullas. El pinxo ab la boquilla d' ámbar fals y l' habano de contrabando, la petxera encartonada, el gech curt y las calsas amplias, ab el clavell y la gorra de seda. Els soldats á collas y las minyonas á remadas.

D' amagatotis, fent el desentés, també hi compareixen els senyors; se senten bon xich astrótlechs de las estrellas del Paralelo.

Els salta taulells, que no han volgut voltarla á «La Serpentina» ab el clássich mocadoret al coll, l' abrich

DAVANT DE CANALETAS (per Picarol)

La despedida de las "Menegildas".

Aquell, amich ó enemich,
que menja perque treballa,
y al diumenje salta, ó balla
y disfruta anant bonich,
fells éll, que pot lográ
que no pesi en sa consciencia
aquella justa sentencia
del vell poble catalá.

Si tots obressim aixís,
aquí no més faltaria...
ser Diumenje cada día
perque tothom fos fells.

PEP LLAUNÉ

al bras y á la boca la gatzara, també hi compareixen.

Las modistas de gesto alegre, ulls de perdiu y boca esbojarrada, caminan á sis ó set de rengle, ab pas d' auell de ciutat, á davant d' ells. Els miran traïdorament. ¡Ay que m' has dat, bojotal!.. Paraulas venen y rialletas van.

Totas las orgas tocan.

Al Teatro Nou funció. Als *Cacauhets* també funció. Al *Saló Arnau* encare més funció. Al *Apolo* un xich de género xich ab bastant chic. Al *Trianon* un pet de pantorrilla por todo lo alto y por todo lo bajo, els tres cops de ventre de reglament, la pulga, el joch tolerat y prohibit, y unas consumacions més dolentas que 'l vici. Al *Soriano* un fárrech de pantomima fú-

nebre-patétich-romántich-terrorífica ab els corresponents disparos atronadors, apoteosis, pel·lucules inacabables, y murgas, que son la mateixa delícia posada al baix preu de deu céntims.

El *Fin Siglo* sempre tancat, ab tot y trobarnos á comensament de sigle.

El *Teatro Condal* á cinch céntims.

Las Delicias á deu.

L' *Olympia* á quinze.

¡Trieu y remenau, que aixó es la subasta de la divisió!

A mí, francament, el Paralelo, á las tardes dels diumenges, ab l'escándol de las moixigangas, els crits, la sirena dels caballets, las escopetadas del Pim Pam Pum, el terratrémol dels cotxes y tranvías, el daltabaix de la gent, el cacau y avellanas!.. els cafés, las tabernas, las cerveserías, tan ample y tan plé; ab las barracas á cada banda, me fa l'efecte de una fira espatarrant. Es la fira de l'alegría. La esco-redora de la ciutat.

Alta y superba la *russia*, ab els grans caballs, els brunyits guarniments y l'plomero á la clepsa, passeja sos grans bigotis al sol.

Tota la ciutat hi acut al Paralelo; es la Meca de Barcelona. Qui hi va per divertir-se, qui per distreure la gana, qui á jugarshi el pa de vuyt días, qui á deixarshi els deu céntims de petroli per anar ab claror al llit. *Bueno ¿y qué? Hi aniran á las foscas!*

La qüestió, la gran y palpitant qüestió de tots aquells barris; la característica del vol, es anar á las *vistas* del Paralelo.

Al matí del diumenge s'hi ha fet un *meeting* pera pujá l' jornal. A la tarde y á la nit s'hi compareix pera veure com se pot mermar aquest jornal indispensable.

A la fira de darrera las Dressanas hi venen pá intelectual de deu á quaranta céntims, més ningú se'n recorda. A la fira del Paralelo hi venen bestiesas, fins á dos rals; cal anarhi que 'ns ho passarem millor!

..

Que passa? Xiulets, escándol, protestas. El tranvía avisa qu'avisarás, aturat al mitj de la vía. Al davant seu la multitud s'hi agombola compacta, delirant. Y al mitj d'aquell nús de gent, ahont hi bada en Pau, en Pere, en Berenguera, y fins jo, el manubri volta, el manubri canta y celebra la festa, y la *Paula*, la porca *Paula*, 's cargola en el vent. Al mitj del nús, entre una boira de pols, de crim y de vici ballan una xinxa y un trinxeiraire. Mes enllá, cap al mitj de la Ronda, hi ha la presó vella. Y quel... Se'n cuida algú de recordals'hi?

Allí mateix hont dansa la *Paula*, un tret dels mausers dels civils hi va tombar á un home. Era alashoras de la vaga general... Pero, alashoras, el Paralelo era horriblement silenciós, severament terrible... De cada cantonada sortian mil caps que demanavan un dret no reconegut encare, mil brassos s'aixecavan frissosament...

Hi hagué una abalansada imponent, com un riu que trenca la resclosa.

Avuy la *russia*, pero ahir, els civils eran els amos de la vía: feren foch. Una fumera, el xech esglayador y un home que 's balandreja...

Avants de caure, va ballar l'horrible, l'esferehidora dansa de la mort... Y avuy, avuy hi balla la *Paula*.

Aquí tení el Paralelo de cos present.

NOGUERAS OLLER

ELS QUE TRABALLAN

Mentres per uns sembla haverse fet el diumenje pera descansar, se diría que per altres s'ha fet pera treballar doble ó triple que 'ls demás días de la semana. Fins en aixó s'ha de conéixer la lley de la desigualtat humana, aqueixa lley fatal, ineludible, contra la qual se rebelan y s'estrellan las aspiracions del raciocini.

Els que van instituir el descans dominical, encare que s'ho haguessin proposat no haurían pogut portar fins á la més absoluta rigidés, el principi de que tots els fills de mare venen obligats á deixar de treballar els diumenjes. Impossible, totalment impossible. Els descans absolut sería l'absoluta paralisació de la vida, y encare que la tal paralisació tingués efecte per períodes de vintiquatre horas tan sols, no sé fins á quin punt l'humanitat arribaría á resistirla.

Supósine que ningú absolutament treballa: que tothom compleix *ad pedem litteræ* el precepte que 's fa emanar del versícul del Génesis «Y el seté, des cansá... ¿se pot calcular la suma de conflictes que d'aixó s'originarian?

Y es qu'encare que l'home pretengués descansar no descansa un moment la Naturalesa, y com á part integrant d'ella no descansa tampoch un instant el mateix organisme humá.

El cos treballa: la sanch circula, el cervell funciona, tots els sentits están en exercici. Precisa alimentarse y digerir... ¿Y cóm es possible que l'home menji, sense treballar ell ó fer treballar els altres, tant pera proporcionarse com pera preparar degudament las sustancias alimenticias?

Se dirá que podria adquiririlas y disposarlas el dissapte; pero ¿qui 's resignaría á menjar fret un día cada sis?

No, de cap manera: aixó fora abominable.

Quedan, donchs, exceptuats del descans dominical en part ó totalment els que intervenen en el comer y manipulació de las sustancias alimenticias: un verdader exércit de treballadors y treballadoras, desde 'ls que venen y revenen en els mercats y en un sens fí d'establiments, fins als que 's dedican al servey doméstich y al servey del públich en fondas, restaurants, hostals, bodegons, cafés, cerveserías, bars, taulas de begudas, etc., etc., etc.

Cert que alguns retallan una part de la jornada y fan festa durant un número d'horas més ó menos llarch; pero en cambi, un gran número de individus, precisament á causa de ser festa, se veuen forsats á treballar molt més que 'ls días ordinaris, per atendre y servir als que 'n fan y la celebran.

Veigis ab aixó com la Naturalesa s'imposa y 's riu de aquell precepte fill de una imitació capciosa que 's fa emanar del Génesis.

Y encare per molts gran sort que puguin treballar el diumenje, perque sino ¿de qué menjarían?

..

No está en el poder del home vulnerar las lleys naturals.

Passém perque 'l diumenje sigués per tothom día de dejuni: admetém que tothom sens escepció se resignés á passar las vintiquatre horas del diumenje sense menjar ni beure... ¿N'hi hauría prou ab aixó pera que 'l descans dominical sigués complert, total, absolut?

De cap manera.

Tal home sufriria un accident, un' alteració de la seva salut.

—Correu á buscar al metje... Aneu á ca'l apoteca-

ril...—dirían els individus de la família del accidentat ó del malalt.

—Es inútil—se 'ls hauria de respondre.—Els metjes avuy fan festa: las farmacias están tancadas.

Tant ó més apremiant que aquests casos, seria 'l de la senyora que sentís en diumenje els dolors que precedeixen al part.

—Aneu á buscar la llevadora!... Que vingui desseguida!

Si no queyan en que també las llevadoras tindrían la obligació de observar el descans dominical, aquella á qui li anessin ab aquest qüento, podria respondre:

—Diguin de part meva á la criatura que moderi la seva impaciencia: qu' esperi á náixer després de las dotze de la nit. Fássinli saber que avuy es festa de precepte.

balladoras ¿qué haurían de fer els diumenjes, sino tenir ben cordada la cotilla, á aténirse ab tot rigor á la llei del descans dominical? Seria una crueltat, perque la Naturalesa, indignada 's revenjaria, mant cada diumenje més infants que 'l rey Herodes; pero 's compliria la llei, una llei inhumana, y en pugna ab la llei natural, eternament inmutable.

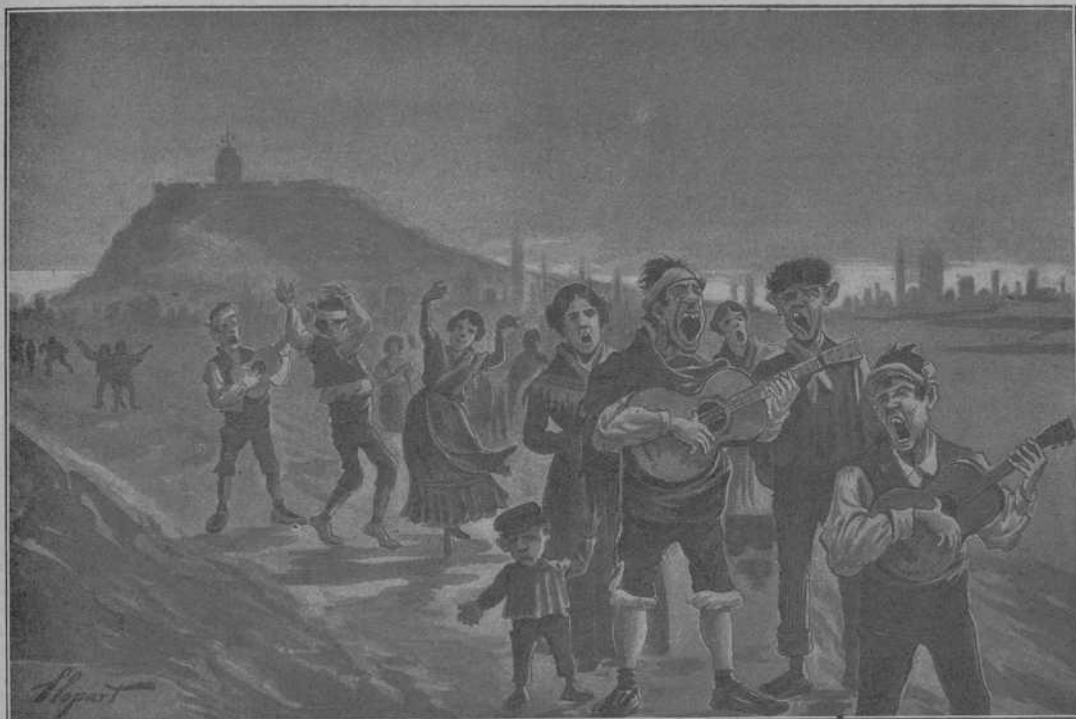
Vels'hi aquí, donchs, tot un altre ordre de gent, que no poden eximirse de treballar el diumenje, per més diumenje que sigui.

L' idea del descans dominical ha sigut evidentment sugerida pels sentiments ó potser millor encare pels interessos religiosos.

«Santificarás las fiestas»—diu un dels preceptes del decálech.

Seria difícil averiguar si Moisés al esculpirla en

ARAGONESOS (per J. Llopart)

—Pues estamos donde estamos,
semos las mismas presonas,

y p' alegrar nuestras almas,
siempre cantemos la jota.

¿Y apurant la cosa qui es que podria anar á portar l' avis tant al facultatiu com á la professora de parts, sense infringir el descans dominical? ¿Per ventura 'l fer recados no es un treball? Passém per que no ho sigui.

Però ¿y l' assistencia dels malalts, ja en las casas particulars, ja en els establiments hospitalaris, no es un cuydado que porta molta feyna? ¿Y en molts casos aqueixa assistencia no es completament mercenaria? ¿Cóm, donchs, practicarla sense faltar á la llei del descans? ¿Y cóm complir aqueixa llei sense deixar desatesos als infelissos malalts, als quals un petit descuyt fins pot costar la vida?

En el mateix cas se troban las didas ab els infants. Si per atletarios cobran la seva soldada, y en aquest concepte han de ser consideradas com á tra-

las taulas de la Llei volgué involucrar la idea de la santificació ab la del profit material que la santificació de las fiestas pot reportar fentse aquestas cosas ab cert esperit industrial més ó menos desembossat.

Si ell no va ferse ni remotament aquest càlcul, altres han vingut al seu darrera que se l' han fet y l' han posat en planta resoltament.

En las iglesias tot se paga: la celebració del sant sacrifici, l' administració de las ayguas baptismals, l' enterro dels fidels difunts. Se pagan las funcions que s' encarregan, las pompas de que 's revesteixen, la cera que 's crema, la música que 's toca, els cants que s' entonan. Fins se pagan las cadiras, ab arreglo á una tarifa més ó menos elevada, segons la importancia de la funció. Igual, exactament igual qu' en els teatros.

DIA DE CAMP (per J. Llopart)

—No vinch á menjar costellas,
que vinch á buscar-me'n una...

Y els diumenjes, precisament els días destinats á la santificació, son els més abundosos en guanys y beneficis. En ells se sol veure molt augmentat el concurs que freqüenta las iglesias, lo qual implica un considerable augment de treball retribuït.

¿Cóm se compren, donchs, que invoquin el descans dominical, atribuintli caràcter de precepte diví, precisament els que 'ls diumenjes treballan més y ab més afany que 'ls altres días?

Si á lo menos treballessin de franch...

Pero no: si tal cosa pretenguessin, vos dirían—y en aquest punt caldría donals'hi la rahó—qu' ells tenen las mateixas necessitats que 'l resto dels mortals... y que qui no treballa no menja. Es á dir: no podrián menos de invocar la llei natural, á qual imperi no 's pot sustreure ningú, per més sacerdot que sigui, y per més pretensions que sustenti de representar á Deu sobre la terra.

Y aquí tenen un número considerable d' elements que practican també el treball dominical, confonent en una mateixa feyna la satisfacció de las necessitats espirituals agenas y 'l compliment de las necessitats corporals propias.

Ab més dalé que may cultivan els diumenjes la vinya del Senyor, que al cap-de-vall sempre es una vinya.

***

El diumenje 's dedica principalment á la diversió y al esplay. Després de sis días de privacions ve molt bé un día de platxeria. Pera la satisfacció de aquesta necessitat humana está plenament justificat el descans dominical. Sembla que 'l home dedicant un día *al dulce far niente*, recobra forsas y energías pera prosseguir la lluyta quotidiana, tan pesada y aburrida per uns, tan enervant y aclaparadora per altres.

Pero pera divertir-se, precisa hi haja qui s' encarengui de proporcionar la diversió.

¡Y cuánts y cuánts treballadors no son necessaris en una ciutat tan gran com la nostra, pera servir, distreure y divertir als barcelonins!...

Mossos de café y de restaurant, cotxeros, barquers, empleats de ferro-carril, venedors de bagatelas, y sobre tot artistas d' espectacles públichs... Ells poden ben dir que 'ls diumenjes se veuhen obligats á multiplicarse, á desviure's, á duplicar el seu esforç.

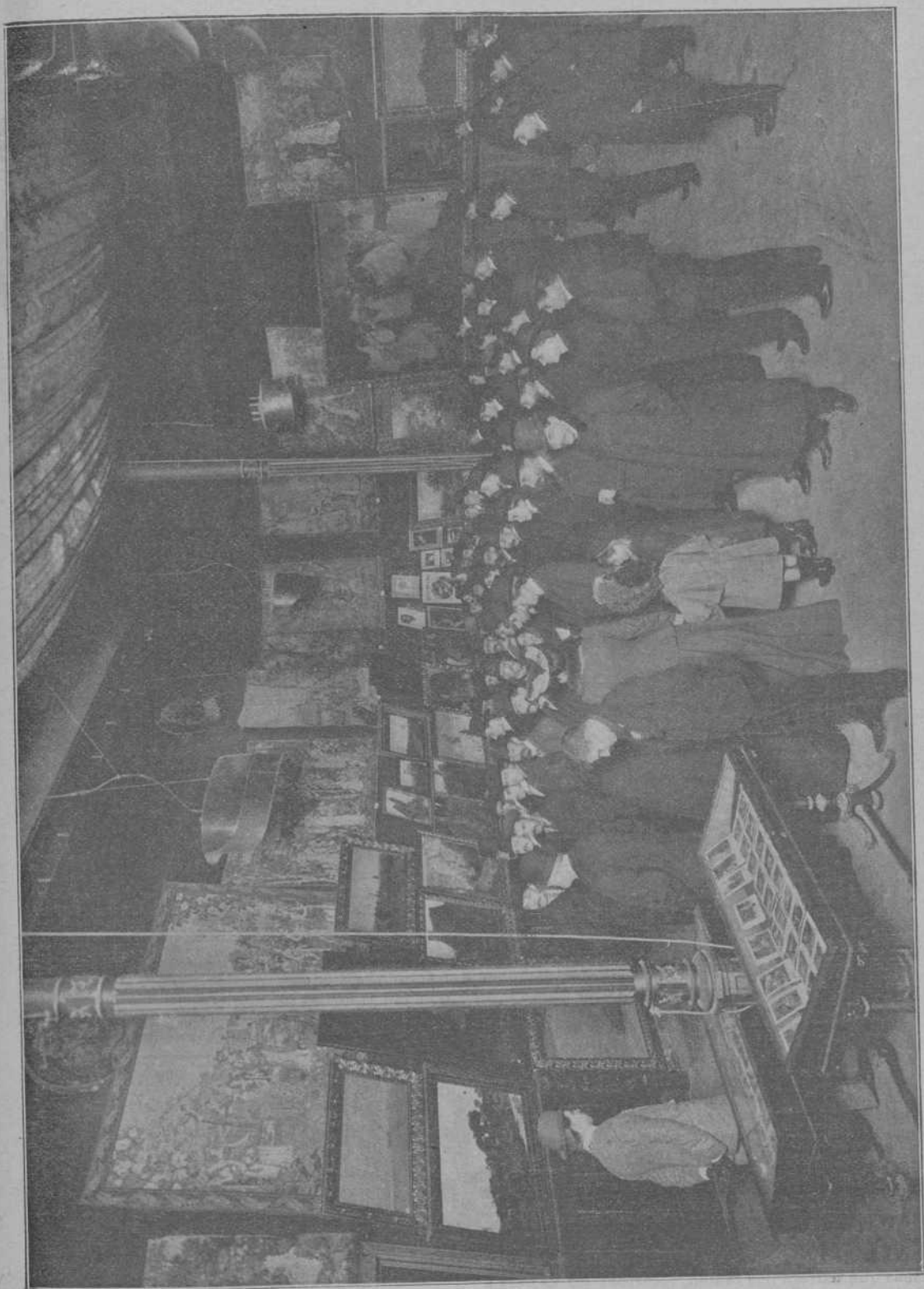
Els cómichs especialment son els que se 'n duhen la palma. ¡Quín treball més llarch y més pesat el que 'ls imposan las duas funcions á que 'ls obligan las empresas! Desde las tres de la tarde, á la una de la nit treballan com á verdaders molins de sanch, sempre entre bastidors quan no están en escena, ó en el quarto, atents al avis apremiant del segon *apunte*. Una atmósfera espesa y viciada 'ls envolta, y dessota la perruca, quan el paper ho requereix, y baix la capa de las potingas ab que s' han de empastifar la cara, quan ho imposa la caracterisació del personatge, suan *la gota gorda*. Lo més trist es el seu sopar entre funció y funció: un ápat rescalfat, mal servit sobre 'l tocador plé de pots de colc-cream, y de platets de carmí, de taps de suro fumet, de crepé, perrucas y altres adminiculs; un ápat que han de masticar y engolir á corre-cuyta, ab febre, encare que no tinguin gana, mitj vestits y mitj caracterisats del personatge que representan, veyent reflectida en el mirall sa estrafalaria fesomia.

¡Pobres esclaus del recreo del públich!...

Pero ¿qué seria pera 'l públich la senmana si 'ls treballadors del diumenje, volguessin participar també del descans del diumenje? Una especie de dijous sant senmanal: sis días de treballar y un día de fástich.

Quedis aixó pels fills de Inglaterra y altres païssos

L' ART DOMINICAL (per A. Meriotti)

La visita á can Parés.

DIUMENGES CÉLEBRES (per Picarol)

Diumenge de Rams.

Diumenge de Passió.

Primer diumenge de Maig.

Diumenge de Pasqua.

Un "Domingo" qualsevol.

del Nord: els pobles meridionals son expansius, bulliciosos y agrahits sobre tot á la bonansa del clima y als esplendors del cel seré.

Per aixó aquí la lley del descans dominical no ha pogut imposarse ab aquella severitat ab que s' observa en altrás nácions. Per aixó l' han haguda de fer objecte de tal número de excepcions, que avuy ja no son capassos de conéixerla ni 'ls mateixos que la van instituir. Per aixó, fins prescindint dels que l' aprofitan per esplayarse, son tants y tants els que la burlan de una manera ó altra.

Y 'ls agents de l' autoritat prenent nota dels establiments oberts al objecte de formular las corresponents denuncias, treballan més els diumenjes que 'ls restants días de la senmana.

Y 'ls dependents de comers, que saludaren la institució del descans dominical ab gran alegría, com si per ells sols se fes la festa, treballan casi tant ó més que darrera del taulell, recorrent els carrers á collass, armant bullangas davant de las botigas que

's resisteixen á tancar, y donant fi al conflicte ab una trencadissa d' aparadors. No sols treballan ells, sino que fan treballar als vidriers.

[Vegin, donchs, si n' hi ha de gent que treballa, á pesar y ab motiu del descans dominical!—P K

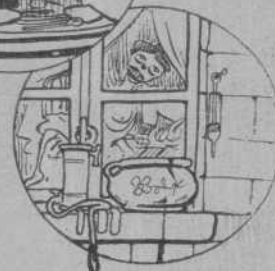
ALMANACH DE SENMANAS

(IMPRESSIÓ DEL NATURAL)

—¡Cóm!... ¡El nostre carboner,
el rey de la deixadesa,
se 'ns ha mudat la camisa,
y s' ha tret las espardenyas,
y va ab un puro á la boca,
y dú corbata vermella,
y 's prepara per sortir
á dá un vol ab la mestressa
y porta, ¡oh inaudit miracle!,
la cara casi bé neta?...
Acosteume 'l calendari...
¡Ja m' ho pensava!... ¡Es diumenge!

G.

CARICATURAS
ALUSIVAS AL TEXT
(per Picarol)

rellas societayres de noyas Paulas y joves Tonis ballavan ab una gravetat que semblava que no s' moguessin del puestu.—Y hont son els pares de aquestas nenas—jo m' deya—que creuhen que no han de casar las fillas si no van el diumenge á la societat A 6 B? —L' ullera m' va donar la resposta. Aprop d' allí en un quart pis un pobre home s' tallava els ulls de poll. Devia ser corredor. Cansat de tota la senmana, aprofitava el diumenge pera fer *dissapte* de la persona.

La tarde anava cayent; el cel s' enrogia ab tons y gradacions hermosas. Jo ab tot y aixó, no dirigia el telescopi més que á Barcelona que anava quedant en una penombra misteriosa incensada pel fum negre de las grans xemaneyas de las fábricas d' electricitat y dels bunyols pudents que devían coure al Paralelo. Graduant l' aparato y girantlo d' aquí y d' allá m' passavan las horas que no me'n adonava. Vaig comensar á veure encendres llums á tot arreu y al fixarme en alguns interiors vaig reparar que s' diuhen molts rosaris encare en la mes moderna de las capitals mediterráneas.

Pero vaig observar també qu' en aquella mateixa hora de reculliment s' hi reculleix també molt d' amor en aquest gran poble. Amor y amor de tota mena vibra á entrada de foch dels diumenjes per las arterias de la ciutat. *Baixant de la Font del Gat* arriban al plá un seguici de festejadors y enamoradas; de Vallvidrera, de la Mina, de cal Anguilero, de tot arreu venen las galants promesas de rostre encés y els atrevits tenoris de xardoros ulls. Las parellas amorosas forman verdaders rierals luxuriosos, que s' internan pels carrers estrets dels arrabals. Seguidament esdevé una gran sorpresa per l' ull observador: Una munió de finestras y balcóns apareixen vagarosa y tímida iluminats, y en molts d' ells, darrera una cortina vermella ab randas de fil blanc, s' hi dibuixa la grollera silueta de la nostra Afrodita, la barata Afrodita barcelonina dels saltataulells y dels discrets capellanets; y alashoras es quan la sombra del plaher, projectada un instant en las entro-

bertas persianas d' aquí y d' allá, impressions furtivament l' objectiu del meu aparato. L' Amor, fet realitat en aquella hora del diumenge, germina en alguns barris ab força brutal, pero ben estérilment casi sempre.

Que encare que tot aixó ho presideixi l' amor, veritat es que la vida hi té molt poch que veure. Del fons del mar s' alsava la lluna tota roja. Com jo, s' havia avergonyit de lo que acabava de veure. Ple-

UNA TARDE APROFITADA

Anar á la montanya tot sol, sense una agradable companyia té molt poch atractius, la veritat; pero anarhi sol... ab una bona ullera de llarga vista, es cosa *la mar* de divertida. Y si es un diumenge á la tarde, encare més. Ho dich per experiencia propia. No fa pas gayres senmanas, jo y l' ullera (un magnífich telescopi) ns encaminavam dret á un dels turons mes próxims pera gaudir dels esplendors naturals qu' envoltan la ciutat dels comptes... incobrables. L' afany de contemplar un capvespre somniós me feya carregar ab el mort del aparato costas amunt; la posta del sol, el despertar dels estels, l' esblayment del horitzó, tot aixó m' interessava ab anheli irresistible.

Arribat per fi al bell cim de un montfeul que domina per complet Barcelona, vaig maniobrar el telescopi á la mida de la visual y enfocant de plé en el *pedregal* de casas que s' extensa al meu davant, lo primer que vaig veure va ser... rés. El vidre d' augment era de tal potencia que, havent dirigit l' ullera al Port, el dit de Colón m' omplia tota la *cámara* tapantme el circuit completament. Desistint, donchs, d' entretenirme en efectes de bulto y fixantme més en els detalls insignificants, vaig descobrir una finestra oberta, en no sé quin carrer, que feya march á un quadro que no podia ser més *dominguero*: Un fadrí adroguer empolaynantse pera anar á decandir minyonas. Y movent un xich l' aparato, allá á l' altra part de la ciutat, en un quartet d' un tercer pis, una aixerida raspeta davant del mirall, enfocantse pera anar á la cassa d' adroguers. L' un y l' altra van fer-me pensar en el *piquet* y la *palmera* de Heine que s' estimavan de lluny, sense coneixers. ¡Oh, cursi poesia dominical!

—Hola... Hola!... m' dich al cap d' un rato. Té, una cosa ben típica del diumenge á Barcelona.—Un émul de Caco desembrassant un pis. Els senyors devían ser á la torre. Vaig estar á punt de cridar ¡lladres! pero... al reflexionar que de tant lluny no m' sentirían ho vaig deixar corre.

Una mica més cap al nord, per allá als barris del ensanxe, dins d' una habitació de aspecte mitj senyor, una noya, tota clorossis, casi bé sense camisa, vaga tristement sa mirada al defora. Es una da tantes que s' quedan á casa per no tenir vestit. Entre ella y sa germana n' disfrutan un tan sols. Avuy li ha tocat sortir á l' altra, y ella s' ha quedat á arreglar el sopar... si es que avuy sopan.

Desagradablement sorpres á la vista de tanta miseria hipócritament amagada, enfoco llavors cap altres barris y m' topo de nas ab els balcóns ben oberts d' una *societat recreativa*: L' americana dels petóns estava en el seu *apogeo*. Las pa-

go l' ullera y me'n torno avall. ¡Jo que havia pujat als cims per veure una posta de sol, encantantme ab una aixecada de llunal

FRA NOI

DOMINICAL

REFLEXIONS CASULANAS D' UN CRISTIÀ POBRE
Y CURT DE GAMBALS

Diu la Sagrada Biblia... y el séptimo descansó. Y jo afegeixo: y encare no hi ha tornat. Ergo, com diuen els llatins, si Deu, infinit en poder, als sis dies ja 'n vá tenir prou, jo, miserable criatura infinitament inferior a Deu, ab uns quants minuts ja he complert. Luego, no es ab el descans dominical com

ELS DOLSOS DEL DIUMENGE (per Ida)

—Francament, "quitarme" á mi á la festa la missa y l tortell, seria "quitarme" la vida.

devém quedar satisfets, sino que per seguir l' exemple del Creador hem d' exigir el descans ilimitat.

Avans de las vuyt se va á missa per devoció; de vuyt á deu, per obligació; de deu á una, per ostentació. Aquestos tres períodos podrian clasificarse aixís: horas d' olor de santetat, horas de baf d' incens, horas de pudó de patxuli.

A Sant Pau un sol capellá diu dos missas cada diumenge. Sant Pau es parroquia pobre. ¿No hi ha diners? donchs no hi ha clero.

A la Seu, son tres ó quatre canonges pera celebrar una missa. Molts diners, molts capellans.

Es el menyspreu de las riquesas que predicava Cristo. ¡Com varían las cosas! *In illo tempore* Jesucrist no pogué descansá 'l cap á la hora de l' agonía; avuy, un Cardenal té tot un saló magnífich no més que per guardarhi el barret.

Els vells, que tenfan menos fé que nosaltres, pero no podían manifestar la seva impietat, ideavan bromas anticlericals pe 'l seu estil. De las paperinas de las neulas ne feyan mitras per la canalla. ¿No era una manera molt fina de dir que si no hi hagués neulas, no hi hauría mitras? Per xó tenían l' adagi: el més tonto es bó per bisbe.

A las tardes dels diumenges els católichs barcelonins se divideixen en tres seccions: la dels bons Jans ó de la tarregada; la dels ensopits ó missayres; y la dels aixerits ó Académichs.

Els primers son eis que practican las obras de misericordia un cop cada senmana: afaytar malalts, tallarlos las unglas, repartir fullas piadosas, etc. Els segons, passar el rato á la Iglesia: trisagis, novenas, septenaris, meaos, octavas, cap-vuytadas, etc. En aquestas funcions s' hi acostuma á pesar moltes figas, haventhi además bona cullita d' aquella fruyta que se 'n arreplega més ab el nas que ab un cabás. Els de la tercera secció son els amos de l' auca. Jugan á Congressos. Per ells son els honors, destinos, consideracions, pubillas y demés gangas *ad majorem Dei gloriam*. Aquí hi ha la joventut daurada, planter de la Defensa social, Joventut Católica, Orfeons sacros, Lluisos y Calasancios. Y ara que parlo dels Calasancios, recordo que un dels cap-pares, exregidor caciquista, es l' advocat dels taberners, d' aquest gremi que s' ha declarat en oberta rebeldía contra la ley dels descans dominical, es dir, en contra de Deu y de l' autoritat. Y tinch entés, que ni el gremi l' ha tret d' advocat, ni ell ha deixat el cárrech. Un ciri á Satanás y un altre á Sant Joseph de Calasanz. Els castellans ho encertan: *una cosa es predicar y otra dar trigo*.

Y 'ls predicadors ¿perque no ho practican aixó del descans dominical? ¿Que diuen, que predicar no es treballar? Pregúntin-ho al sermonayre que 'l dia 19 de mars del present any desde la trona de l' Iglesia de Sant Joseph sostenia lo contrari. Y en castellá y tot. Fent l' apología del treball exclamava:... *también yo trabajo, en largas horas de estudio y de meditación, en este mismo momento en que siento bañada mi frente por el sudor, como la de los honrados obreros*... Aixís parlava desde la cátedra que 'n diuen de la Veritat. Ergo, torném á la dialéctica, si l' Esperit Sant inspirava tals conceptes, els que predicen en diumenge, treballan; y com no 's pot treballar á las festas, segons la ley de Deu y la del

Estat, no 's pot predicar á las Iglesias baix pena de pecat mortal y de la multa corresponent.

A instancia de 'n Bonifaci Llantias, que no sab fer ni la O ab un got.

XAVIER ALEMANY

RATAS DOMINICALS

I

—¿Sab hont son las Quaranta horas?

—¿Avuy? A Santa María.
Per cert que diu que hi farán una funció molt llubida, pagada per la neboda del marquès de Valdeguixas.

—¿Hi haurá bon sermó? —¡Ja ho crech!

Nada menos que hi predica el pare Coll de Sant Just.

—¿Aquell de la cara prima, tan amable y tan graciós?

—¡Angela! —Pues no ho sabía.

Creghí que no hi faltaré.

—Ni jo. Es á las sis y mitja.

—Si tardo, fássim l' obsequi de guardar-me una cadira.

(Aquí tenfu un parell de ratas de sagristía.)

II

—¿D' hont vens? —De doná una volta

per Colón, Parch y Gran Vía, treballant á un italiá que hi vist que portava guita.

¿Y tú? —Jo baixo de Gracia. Per mí no hi ha millor línea que aquella.

—Segóns y cóm. Si 'ls cobradora te vigilan y 't comensan á olorar, no fas res y perts el día.

—Donchs jo avuy no l' he perdut.

—¿Hi ha hagut cullita? —¡Magnífical!

Tres rellotges, tots tres d' or, y una agulla molt bonica.

Y tú ¿qué has fet?

—Deu n' hi dot! Una cartera ab cent liras y un portamonedas ple...

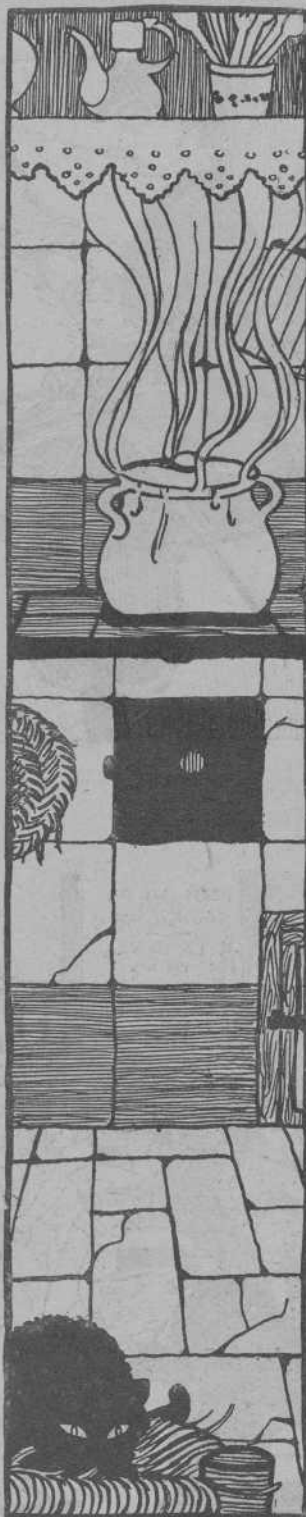
—¡Ojo!... que un guindilla 'ns fila. (Aquesta dos també son ratas pero ratas de tranvía.)

HELIUS

CAP AMUNT

Son tan agradables els voltants de nostra estimada Barcelona, y ofereixen tants atractius pe'ls que vivim en aquesta part del globo en que 'l clima no es extremat en lo que al hivern correspon; que, encisats per las bellesas que 'ns rodejan, constitueix una de nostras típicas costumés del sortir el diumenge á fora per assadollarnos del ayre oxigenat que enforteix els pulmons y regositarnos ab la perspectiva extensa de la topografía del nos-

EL PLAT DEL DIA (per Ida)

IDA

¿Mentres els senyors son fora las mongetas van cohentse? Donchs, ja está fet el menú: cada diumenge, ¡mongetas!

tre terror, que prácticament ens allissona sobre la geografia de la nostra Catalunya.

Enmurriats, encare que sempre voluntariosos, pe'l treball de sis días que 'ns permet, ab més ó menys abundor, cumplir, sino 'ls desitjs las necessitats de la vida, sortim el dissapte al vespre del taller, de la fábrica, del despaig ó de la oficina, portant la gran majoria, tant els operaris y els empleats, com els principals, l' afany d' assolir las primeras horas del matí del diumenge, pera llensarnos montanyas amunt, pujant á la carena que serveix de fondo á la gran ciutat catalana y romp per un cantó el Besós y per l' altre 'l Llobregat, com senyalantli ls límits naturals del seu aixample y oferintli una espayosa superficie plana que avuy ja hi té senyalats els seus futurs carrers.

Temps endarrera, avans de ferse l' agregació, teníam els barceloníns com á llochs predilectes d' esbarjo, la Bonanova, el desert de Sarriá, el Coll y la Font d' en Xiro; pero avuy que ab l' aixample de Barcelona han passat á ser barriadas sevas, el desitj d' anar á fora 'ns fa moure més las camas y no 'ns acontentém si no ascendim á Sant Jeroni, á Vista Rica ó Colcerola, al Tibidabo ó á Vallvidrera, sino 'ns portan més enllá encare, á Sant Martí, al Pantano ó á la Rabassada, que, per trobarse en plena boscuria, ofereixen millors ocasions de gaudirnos ab la quietut de la naturalesa, torbada sols pe'l remoreig del ventitjol que aromatisa l' ambient ab essencia de farigolas, romaníns y sajolidas y la rehinosa flayra dels pins.

Encare que avuy el tranvía y el funicular poden estalviar-nos molts caminadas, els que no 'ns espantan las distancias llargas ni las pujadas costosas ó no tenim la butxaca molt provehida, economisém gastos superfluos pera millor recrearnos gastantho en aliments al arribar al terme de la excursió; ens enfilém montanyas amunt, á peu, per las ben urbanizadas carreteras, aconsolant la fatiga de la ascensió las novas vistas panorámicas que á cada pas se 'ns descubreixen, produhintnos sorpresa encantadoras que 'ns alentan pera prosseguir ab nou dalit la caminada.

¡Y quin bó dona trobar collas d' obrers que fan la mateixa via, portant els uns al coll la maynadeta que no podria resistir la ruta á peu y anant els altres carregats ab las vitualias que esperan assaborir entre la pineda després de reposar ab tota satisfacció á la seva sombra!

No hi fa res que l' esfors corporal s' exteriorisi esbufegant; aquest excés d' energia es la gimnassia natural del organisme que, per aquest medi, reb glupadas d' ayre sanités renovant el viciat que durant la senmana respirém en els llochs tancats de las fábricas y 'ls magatzéms.

LA TARDE DEL DIUMENGE (per Alegret y Picarol)

AL PASSEIG DE GRACIA (El Paralelo dels senyors)

AL PARALELO (El Passeig de Gracia del poble)

De tant en tant passen corrent, com esperitats, els automòbils, guiats pels que sembla no tinguin prou temps per arribar a *puesto*, però ¡deixeuslos anar! també hi arribarem els que, per altra part, anem pujant paulatinament sense perill d'estimbar nos per una maniobra mal dirigida ó per una exhuberancia de velocitat no frensada oportunament.

A mida que anem enlanyant nos sembla que l'esperit se 'ns aixampla, perquè 'ns allunyem més de la prosa de la gran urb que 'ns atabala ab son continuat burgit de gent que va depressa, de tota mena de vehicles que corran, de carrers estrets que 'ns privan de respirar ab tota llibertat, de miserias que 'ns condolen y de vanitats que 'ns exasperan.

Montanyas amunt ens sentim en plena independencia perquè ningú 'ns limita la vista, podent enlanyar el pensament considerant la feconditat de la naturalesa que produheix tan hermosas plantas, la grandiositat del mar besant calmós las alegres costas pobladas de caserius riallers y la infinitat del blau espay per about rodolém illuminats pel sol que es la nostra vida.

No sé qui es que s'ha atrevit a dir que som uns pigmeus davant d'aquestas maravellas! Ne protesto com ab mí deuen protestarne tots quants aném montanyas amunt.

¡Pigmeus els que foradém montanyas per passarhi locomotoras, que construhim ab els metalls y fem moure ab el carbó que extrayém de la terra; els que portém la civilització, la vida y 'l perfeccionament al cim de las montanyas més altas; els que 'ns emportém dintre la cambra fosca reproduhida la naturalesa; els que construhim observatoris ab tots els aparells per esbrinar cada vegada el més enllá de las regions siderals; els que inventém máquinas pera portar tot un poble a atravesar els mars; els que dominém las tempestats ab el parallamps y fem servir la electricitat de llum y de motor!...

¡Pobre del que 's consideri poca cosa, estemordit per la seva ignorancia y espantat per las conquistas de la ciencia!

¿Qué son aquestas montanyas elevadas, aquests boscos inmensos, aquests rius caudalosos, aquestas distancias ilimitadas, aquestas horisóns llunyans, comparats ab el pensament del home que tot ho avassalla, ab l'estudi que tot ho perfecciona, ab la llibertat que tot ho realisa?...

Y per refer aquest gasto d'energia vital y al propi temps assaborir la grandiositat de sas mateixas obras, mireu a aquells pigmeus reunits ab llurs familias sota un arbre frondós, assadollantse de llum y de flayres, recórrent ab la vista y recordant ab el pensament els pobles y ciutats que s'estuman en las distancias y las montanyas que tancan l'horisó.

Mireu a aquells pigmeus entretinguts en acoblar brins de ginesta pera dur a la llar un recort alegre y fiayrós de la excursió realisada; mireu los baixar de per amunt ab la satisfacció retratada en sa riallera fesomia; sentiulos alentarse ab el desitj de tornarhi un'altra volta!

Tornan ab todas las apariencias de la felicitat; ab novas forsas pera continuar demá 'l treball; pera prosseguir la tasca progressiva de la humanitat; pera buscar novas teorías ab la práctica y realisar nous perfeccionaments.

Per aixó 'l nostre poble, els nostres obrers, elements expontanis y inconscients de las arts, de la industria, del comerç y de la ciencia cercan en els goigs de la naturalesa en sos días vagatius, la expansió de son organisme físic sense embrutirse ab els excessos alcohólicos dels qu' en elle ofegan sas miserias y sa ignorancia; degenerant cap a la esclavitut en lloch d'elevarse cap a sa regeneració.

Els nostres compatriotas més humils may han criat: ¡Viscan las cadenas! May han demanat: ¡Pan y toros! El nostre poble diu sempre: ¡Cap amunt! perquè sent els impulsos d'enlanyarse, de cercar esplay y expansió, no reparant en el cansanci y la fatiga de la costa, puig sab que al cap damunt te de trobarhi inmensitat incomensurable pera aixamplari el pensament y ayre pur y sanitós pera enrobustir sa vitalitat.

¡Tant de bó els pobles de las altrás regions seguisin l'exemple del de la catalana!

Al estudiar un poble fixemnos en sas costums els días de festa y sabrem els graus de sa cultura.

S. ALSINA Y CLOS

Un pescador de canya

Lloch de la escena: sota Monjuich, vora 'l mar. El pescador, *amateur* inofensiu, vigila la canya, qu'está apoyada entre dugas rocas. Un curiós, després de passejarse un rato per allí, 's posa al costat seu y, sense donarli 'l Deu vos guard, l'interpela:

—¿Qué tal va aixó? ¿Pican? ¿Pican?

—Per ara, no massa. Jo no sé qué dimoni tenen aquests peixos. Com més va, més rezelosos se tornan. Avans, venia un aquí 'l diumenge a primera hora, y raro era 'l día que a las onze no me 'n tornava a casa ab el cistell plé. Avuy... per arplegar-ne un pessich, passo 'ls set calzers d'amargura.

—Tal vegada las bestiolas s'han enterat d'aixó del descans dominical y volen celebrar-lo a la seva manera.

—¡Cá! Deixis de descansos. La picardía, la picardía del món, que no cabent ja a la terra, ha acabat per invadir el mar. Hi ha peix avuy que té més *trastienda* qu'en Lerroux. Ja 'ls hi pot vosté preparar l'am ab els requisits més apetitosos... Com si 'ls digués Llucia...

—¡Quí sab!.. Pot ser sí, en compte d'esqué, els hi posés un duro de don Alfonso ben lluent...

—Serían capasseos de pensarse qu'es *sevillano*... Ho he probat tot, tot, y de cap manera puch sortir-ne. ¿No diria qué vaig comprar l'altre diumenge per ferho servir d'esqué?.. Un tortell del Forn de Sant Jaume.

—¿Y res?

—Casi casi. Per xó, val a dirho, veyent ja a las primeras probaturas que 'ls animals no 'n feyan cabal y 'l tortell se 'm fonia al aygua com un bolado, vaig determinar menjármel jo en persona.

—¡Ben fet! Pero escolti, ¿per qué no mira de convence'ls per medi de la persuasió?

—Son massa murris. N'hi han alguns que talment sembla que 'm coneixen. Rodan pels vos del am, sense mossegarlo; treuhen el cap fora del aygua, 'm miran... y fins juraria que se 'n riuhén de mí.

—Ja es extrany, donchs, que tingui tanta paciencia. Jo ja hauria enviat a la porra la canya, 'ls ams, el fil y tots els trastos.

—Perque vosté no té sanch pescadora. A mí, treure'm aquesta distracció 'ls diumenges seria *quitarme* la vida. Més m'estimo passar el rato aquí, que anar al Liceo a sentir un'ópera. Assentat sobre aquestas rocas, soch més felis que un rey en el seu trono. ¿Vosté s'hi aburriria, eh? Jo hi estich com el peix al aygua.

—¡Ah, no, mestre! Els que verdaderament están com el peix al aygua son aquests que vosté no pot pescar.

—Ríguisse'n tant com vulgui. Vosté no pot ima-

CONTRAST (per Picarol)

El carrer de Fernando á la 1 de la tarde

¡La crema de la ciutat!

ginarse la dolça sensació que s' experimenta quan... per exemple ara...

—¿Qué?

—¡Calli! ¡No mogui ramor!.. Hi ha alguna cosa que fa bellugar l' am...

—Que no sigui un submarí japonés que vingui á fer exploracions per aquestas ayguas...

—Es un peix, y que ha de ser gros, á jutjar per las estrabadas que pega... ¿Repara?

—Per qué no estira ara vosté?

—Perque encare no es hora... ¿Veu? ¡Malehit siga!.. Ja se 'n ha anat. ¡Vaja! Aixó no son peixos; aixó son doctors en ciencias. ¡Saben massa!

—¿No podría ser que la «Societat protectora dels animals» els hagués ensenyat secretament l' art de no deixarse pescar?

—No ho sé lo que es; ja he perdut la brújula. Y á fé que d'aficionados á la canya més inteligente que jo no se 'n veuhen gayres á Barcelona.

—¡Ah!.. En quant á aixó, també 'n soch jo d'aquestos.

—¿Cóm? ¿Vosté pesca?

—No: 'm refereixo á la canya, que m' agrada extraordinariament, ¡ey, quan no hi ha trampal!

—¡Vaji á passeig!.. Sembla mentida que 's prengui en broma una cosa tan noble y tan bonica com el pescar.

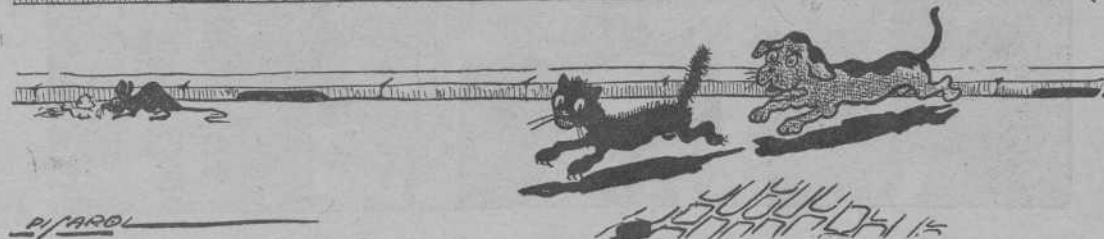
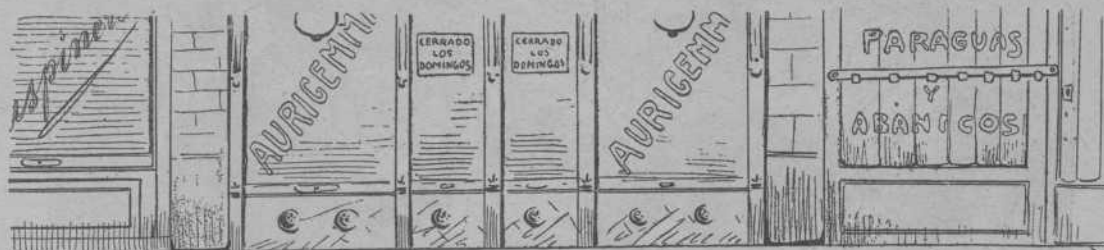
—Juraría que 'ls peixos no son de la opinió de vosté.

—M'es igual: may se m' ha ocorregut consultarlos.

—¿Y cada diumenge vé aquí?

—Sense excepció. ¿Vol vosté una manera més agradable d'aprofitar la festa? Per poch que pesqui, sempre resulta que un fa dos beneficis: se dis'reu honradament y porta una mica de peix á casa, que al preu á que 's ven avuy y l' escassés de moneda que s' experimenta, no deixa de ser un alivio per una familia.

El carrer de Fernando á las 4

“¡Qué espantosa soledad!”

—De modo que vosté, quan ha pescat ja lo suficient pera l'arrós, cap á caseta!

—No, senyor: sigui poch, sigui molt, á las onze plego 'ls trastos, y avall. Tot vol mida en aquest món. Apart de que, quan se comensa á tenir pega, tant se val aguantar el punt tres horas com sis. No m'agrada ser testarut. No faré may com aquell de allá, —¿veu aquell de la tercera roca?— que vé á punta de día, y devegadas s'está aquí fins que 'ls serenos del port el treuhen á cops de xusso.

—Sigui com vulgui, deu donar gust, al ser á l' hora de dinar, alló de poguer dir: Aquest peix que ara menjo, avuy encare era al aygua; jo l'he agafat, es pescat meu.

—¡Ja ho crech! Dona més gust aixó que no pas tornarse'n á casa ab las butxacas buydas.

—Y... ¿quins peixos pesca vosté?

—¡Oh! Segons...

—¿Qué vol dir *segons*?

—Que aixó depén de la casualitat.

—¡Cóm! ¿Es á dir que quan vosté ajeu la canya sobre l'aygua, no pot dir: Vaig á pescar un llus, ó un congre, ó un moll ó una sardina?

—¡Es clar que no!

—¿Y al anar á tirar l'am enfora no sab may lo que ha agafat?

—¡Naturalment, *hombre*!

—Permetim que li declari que 'l pescar d'aquesta manera, m sembla l'extrém del candor. Y dispensi, ¿eh?

—De res.

—Estigni bonet.

EL PESCADOR (*evrahonant ab ell mateix:*)—Vet' aquí un home que no sab lo que 's diu.

EL CURIÓS (*allunyantse ab tota calma:*)—Vet' aquí un pescador que no sab lo que 's pesca...

A. MARCH

DOMINGUERAS

Pel qui no té res que fer y viu de la seva renda, en realitat la senmana se compón de set diumenges.

¿Que perquè no vaig á missa? Per un motiu molt senzill: porque quan un home 'm parla m'agrada sabé 'l que dfu.

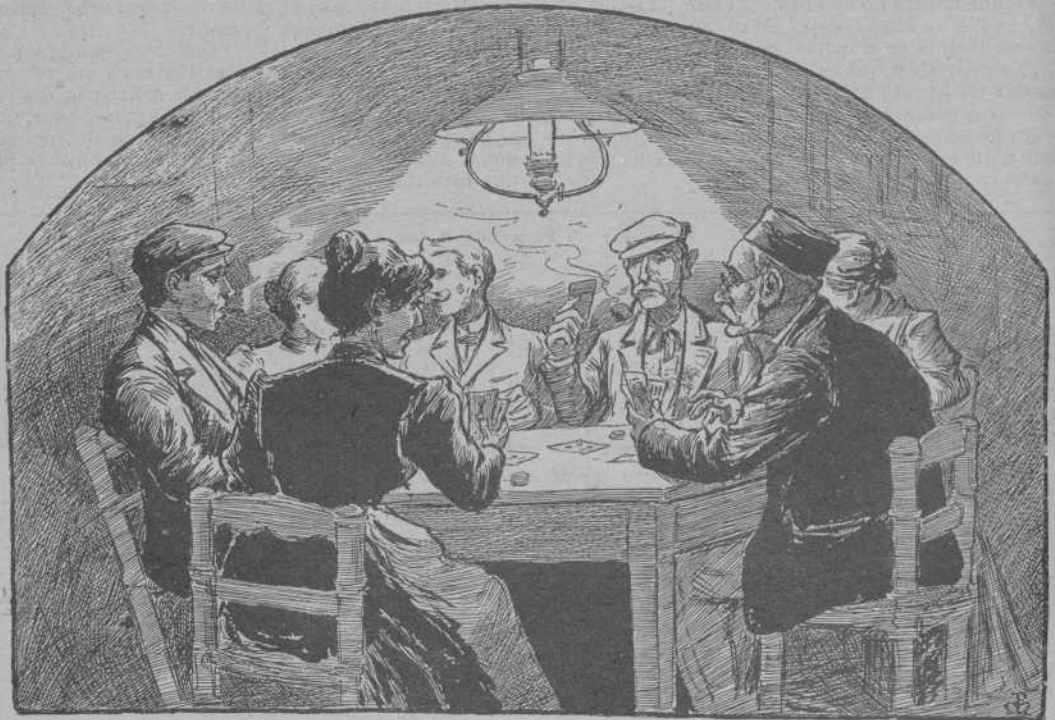
A las tres veig una mossa, á las quatre la requiebro, á las cinch hi ballo un vals y á las sia... ja estém entesos.

—¿Sents, hermosa? «¿Qui s'embarca?» crida un home allá á la Riba. ¡Ay! Si tú fossis més dócil, ¡ab quín gust m'embarcarfa!

¿Raspa que dona tabaco á un corneta d'enginyers?... Aquesta noya fa saca al calaix del senyoret.

L. W.

“GARITO,” FAMILIAR (per J. Pellicer Montseny)

Aixís, en pau y armonía,
lluny del mundá guirigay,

van fent el fondo pel décim...
(un décim que no treu may.)

SORTINT DE MISSA (per Alegret)

Aquesta es la devoció
del element directó.

LA CARA DEL DIUMENGE

Els dies, com las personas, tenen cada hù la seva fisonomia particular.

En las grans ciutats, especialment, es impossible confondre 'l dissapte ab el dijous, ni 'l dilluns ab el divendres. Hi ha tanta diferencia entre l'aspecte que presenta Barcelona el dia consagrat á Júpiter, ab els seus carrers animats pel xerroteig de la onada infantil, y 'l que ofereix el dissapte, jornada ruidosa de febre y de treball, que ni al observador menos expert pot arribarli á passar desapercibuda.

***

No obstant, el dia clàssich de la transformació; el moment en que la cara, per dirho aixís, de la ciutat apareix més brusca y radicalment cambiada es, á bon segur, el diumenge.

Agotat per sis jornadas d'activitat apenas interrompuda, el colós de la Industria, el gegant del Treball fa aquell dia un interminable badall nerviós, estira 'ls seus brassos d'acer y descansa.

Se sentirán sorolls, de fixo; s'observará moviment, sens dupte; pero ni aquells sorolls tenen cap punt de semblansa ab els dels anteriors dies, ni aquell moviment conserva 'l menor parentiu ab el frenétich trágic que del dilluns al dissapte ha agitat la inmensa urbe.

L'escenari es el mateix, pero 'l quadro, un altre. El tramoyista desconegut que 's cuyda d'aquest servey ha cambiat la decoració.

***

Vehí llarchs anys d'un mateix carrer, mil vegadas m'ha ferit la imaginació el contrast violent que entre 'ls dies laborables y 'ls festius ofereix el meu recó de barri.

Tan marcat es aquest contrast, que si un dia 'm quedés misteriosament adormit y després d'un prolongat somni letárgich y sense noció del temps transcorregut tornés á despertar-me, ne tindria prou ab treure 'l cap al balcó pera poder dir desseguida ab tota seguretat: «Avuy es dia de treball,» ó «avuy es diumenge.»

¿Cóm confondre'ls aquests dos aspectes tan distints de la vida d'aquell tros de ciutat? Fins l'hora podria senyalar, el moment just y precís, ab tanta exactitut potser com el més delicat cronómetro.

***

Suposém que son las set d'un dia laborable y que desde 'l meu alt observatori — perque aquestas cosas si no s'observan desde molt amunt no fan efecte— pego llambregada al carrer. ¿Qué es lo que veig?..

Humits encare 'ls ulls per l'ablució matinal, el manyá del cantó acostá 'l taulell al llindar de la porta y coloca sobre l'acera la barana que, ab l'ajuda del fadrí, ha d'acabar de reblar.

El fuster del davant, un fusteret vell que treballa sense més companyia que la d'un aprenent, fa corra ab pausa la garlopa al llarch d'una post que sols ell sab si al final será banch de cantis ó porta de colomar.

Una mica més enllá, el calderer, abocat sobre un círcul de planxa d'arám, comensa á embutirlo á cops de martell, sense apartarne un moment la vista.

Tres portas més amunt, el baylet del llauner está ja manxant el foch pera escalfar el soldador, discret curanderero d'ollas foradadas y cantis victimas del rovell.

¡Quín moment aquell més alegre y animat! El manyá, frenétich, pica sobre la tosca barana; el fusteret allisa la post ab fruició casi amorosa; el calderer ma-

sega la planxa d'arám, que va ja prenent forma de terminada; el llauner rasca afanyós l'utensili de cuyna que ha d'adobar, preparantio pera rebre la gota d'estany que reparará en ell las injurias del temps.

¿Qué es tot alló?.. ¿Un conjunt molestós de sorolls desagradables, de grunyits ingrats, de ruidos aspres y inarmónichs?.. ¡No! Alló es la música de la vida, l'himne de la existencia, la cansó despertadora del dia laborable. Que vingui 'l millor compositor; que resuciti en Wagner, y á veure si fa sobre 'l treball una sinfonia tan justa, tan rica en matisos, tan admirablement expressiva com aquella.

***

Al qui no está avesat al febril moviment de la industria, li es impossible comprendre l'encant singular que 'l soroll comunica á las cosas y la perfecció ab que els qu'en mitj d'ell se mouhen arriban á conaturalisarse ab els seus efectes.

Durant una pila d'anys, quan jove, vaig viure en una casa que tenia al costat un gran taller mecánich de serrar fusta.

Una potenta máquina de vapor, de no sé quants caballs de forsa, posava en moviment el formidable aparato, y, separada la fábrica de serrar de la casa hont jo vivia tan sols per un senzill mur, d'un modo tan directe sufríam la influencia de la trepidació, que parets, sostres, mobles, objectes de cuyna, tot en el nostre pis, mentres funcionava la máquina, semblava que dansés en epiléptich traqueteig.

Pero—y aquí está lo curios del fenómeno—de tal manera 'ns havíam acostumat á n'aquell perpétuo moviment, que, lluny de molestarnos, ens agradava y 'ns produhia un extrany efecte com si animés la casa ab una alenada particular, encomanantli un formigueig d'alegría que traspnava per tot arreu.

Tant era aixís, que 'ls dies de festa, quan las serras no funcionavan, els vehins las trobavam materialment á faltar, y la nostra pobra morada, al quedar-se quieta, resultava de tal modo trista, que 'ns semblava una cosa deserta, sense ánima, morta; un verdader cementiri.

***

Aixó es precisament lo que al meu carrer li succeheix avuy, quan el geni de l'activitat plega las alas y, després de sis dias de treball incessant, arriba per ell el diumenge.

Tots els sorolls, todas las palpitacions que durant la senmana han encomanat el vértich á n'aquell recó de ciutat, s'han extingit. Las tendas presentan un altre aspecte, las personas un'altra fisonomia, el dia un'altra cara.

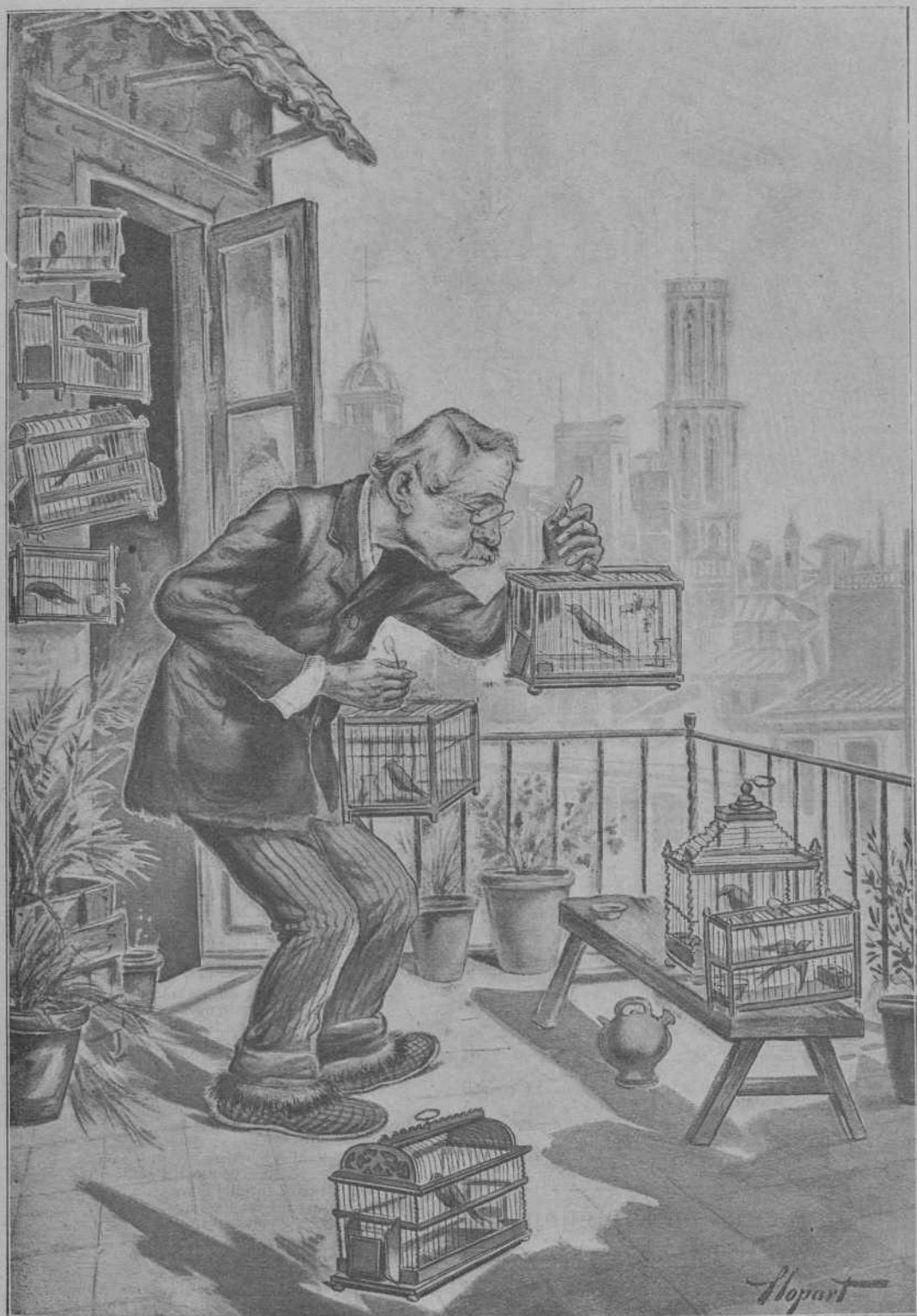
De la botiga del manyá no 'n surten ja repicaments metálichs, ni sorolls de llima, ni ecos d'enclosa, ni de la fornal ne saltan aquellas guspiras furientas que tan aproximada idea del infern donan á la quitxalleta del barri.

El fuster, neta la botiga d'encenalls y caps de llietó, llegeix patriarcalment el diari, enterantse de las funcions que aquella tarde farán als teatros, més per ignocenta tafaneria, que ab cap intenció d'encufurnarse unas quantas horas en un local tancat.

Las eynas á un recó, el calderer repassa en silenci las apuntacions de la feyna feta durant la senmana, mentres el gat de la casa pren inmóvil el sol, tot mirant els pochos transeunts que desde 'l seu observatori pot veure.

Y allá, al extrém del rengle de botigas, el llauner, mudat ja de desde que ha acabat de rentarse, se recolza al portal, xiulant ab apacible indiferencia l'últim tros de zarsuela que 'ls pianos de manubri han fet popular.

LA FEYNA DE CADA DIUMENGE (per J. Llopert)

La "toilette" dels aucells.

— Funció á la tarde, funció á la nit...
¡Vaya un ofici més divertit!...

¿Pot darse, en un espay més reduhit, una repre-
sentació més ampla y més pintoresca del diumenge?

Jo no sé als demés vehins meus lo que 'ls passa.
De mí puch dir que la mateixa impressió de tristesa
que sentía quan, sent xicot, se paravan las serras
del costat de casa, la sento avuy quan al meu carrer
el manyá no forja, el fuster no mou la garlopa, el
calderer no pica y 'l baylet del llauner no aviva el
foch ab el buf rítmich de la vella manxa.

Y es que per mí la quietut, la festa, es la mort,
mentres que 'l moviment, el treball, es la vida.

O, dit en termes mes clars y més breus; que la
cara del diumenge no m'agrada.

MATÍAS BONAFÉ

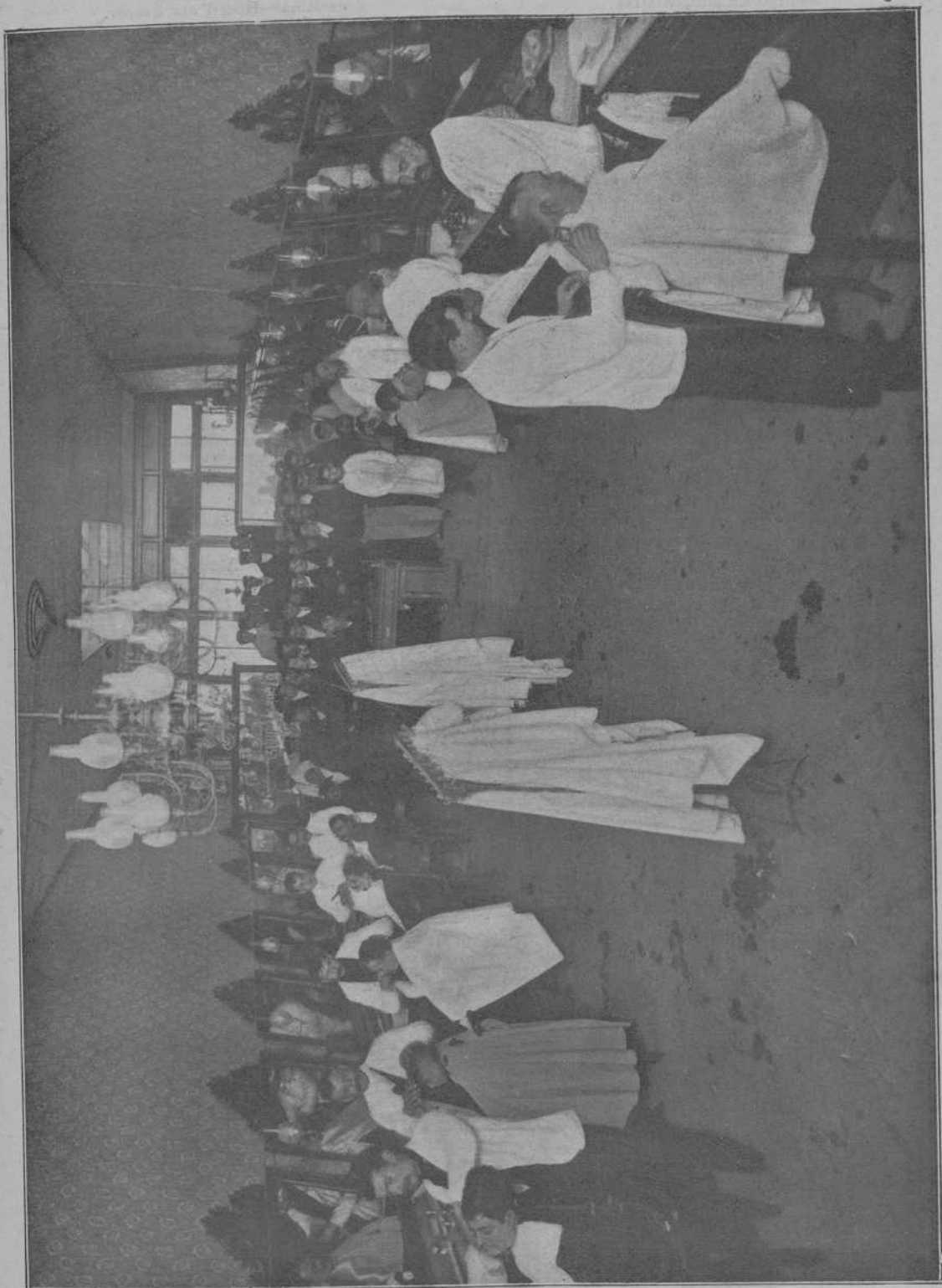
El Barceloní en Diumenge

(REDOLÍNS PERA UN' AUCA)

- 1 Lo primer que fa al llevarse
es badallar y estirarse.
- 2 Se muda la samarreta,
y 's posa camisa neta.

- 3 Mentres pren la xocolata
llegeix el *Brusi* y 's grata.
- 4 Surt de casa, l' infelís,
com si hi tingués compromís.
- 5 Si plou s' endú la sombrilla
y el paraygua si 'l sol brilla.
- 6 Com no es día de treball
¿abont ha d' anar? ¡Rambla avall!
- 7 Allá á las taulas de flors
s' ubriaga ab gays olors.
- 8 Va á missa á Sant Agustí
ó be á Sant Jaume ó be al Pí.
- 9 S' adon' que un céntim li sobra
y fa caritat á un pobre.
- 10 Si el capellá fa sermó
ell l' escolta ab devoció.
- 11 Fentse l' artista, després,
en sortint, vá á can Parés.
- 12 Dona, en mitj l' aristocracia,
un tòm pel Passeig de Gracia.
- 13 Allí escolta ab frenesí
la copla de 'n Sadurní.
- 14 Arriba á casa y la Paula
ja li té 'l dinar á taula.
- 15 Hi entra del clássich arrós
y se 'n clava un plat ben grós.
- 16 Per postres ¡vatusa nell!
no pot faltarhi el tortell.

UNA BARBERIA POPULAR A TRES QUARTS D' ONZE (per A. Merletti)

--¿Qui es l' últim?--

- 17 Després d' haver ben dinat
se fuma un puro enfaixat.
- 18 La dona li fa un café
milló que 'l de can Dorée.
- 19 S' atipa molt perque es festa
y el menjar se li indigesta.
- 20 S' ha de descordá 'ls botons
del gech y dels pantalóns.
- 21 Fa la seva mitj-diada
fins que 'l crida la maynada.
- 22 Ab la canalla y la dona
surt á lluhir la roba bona.
- 23 Ab un pas ni curt ni llarch
s' encamina dret al Parch.
- 24 Dona bocíns de llonguet
al Avi, tot satisfet.
- 25 Tira engrunas á las ocas
(pero n' hi tira molt pocas).
- 26 Ab tot el féstich del món
se 'n va al Passeig de Colón.
- 27 Y passejant, passejant
al moll se van acostant.
- 28 Al sé' allf ensenya á sas fillas
tots els vapors de 'n Comillas.
- 29 Una d' ellas, la Consuelo,
diu: Vull aná al Paralelo.
- 30 Depressa com un velógrafa
ha d' aná al cinematógrafa.
- 31 Ell que hi entra y... ¡quina potra!
veu encare esta y la otra.
- 32 Cansat ja de tant rondar
exclama:—Hem d' aná á sopar.
- 33 Y se 'n va cap á caeta
voltat de la canalleta.
- 34 Las monjetas ja s' han cuyt
y sopa al punt de las vuyt.
- 35 El sopar dominical
es per ell bastant frugal.
- 36 Com que no surt cap diari
mira el full del calendari.
- 37 Després vol aná á dormir,
pero n' ha de desistir,
- 38 La familia s' ha arreglat
per aná á la Societat.
- 39 La dona ab festas l' enganya
y al últim els acompanya.
- 40 Mentres ballan ab dalé
ell passa el rato al café.
- 41 Fa allf ab altres el xapó
de céntim ó... de sigró.
- 42 Quan el ball ha terminat
se 'n torna á buscé el remat.
- 43 Cansat, va á casa llavoras,
de no fer res tantas horas.
- 44 Y exclama tot aburrit:
¡quín día mes divertit!
- 45 Se treu barret y corbata
y després una sabata.
- 46 Mirant las vigas del sostre
d'fu el primer parenoste.

A LAS ESCALAS DE LA PAU (per Picarol)

—¡A la esquadra! ¡A veure 'ls barcos russos! ¡Cinch céntims "ida" y "vuelta"!... ¿Qui s' embarca?...

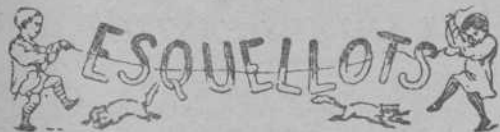
COMERCIANTS DE DIUMENGE (per R. Miró)

—¿Cóm van els molins de vent?
—Completament encallats.
¿Y aixó de las bombas?
—¡Psé!
Sempre hi ha algun parroquiá.

- 47 Va adormintse poch á poch]
fins que queda com un soch.
48 Y... ¡oh, Deu somfa al moment
en el Diumenge vinent!

DOMINGO SANDIUMENGE

Any nou, vida vella.

Aixís haurán de dirho els regidors de Barcelona y en especial els que constituheixen la majoria republicana.

Totas las aspiracions que poguessin alentar en el sentit d'imprimir un nou rumbo á l'administració municipal, se n'han anat á rodar á conseqüència dels acorts presos per la Junta municipal de associats dirigits pel sardanista de Besalú.

La Junta municipal al votar un pressupost calcat en el del any anterior, els vá imposar la lley vella á que haurán de subjectarse durant el corrent exercici.

No será, donchs, dels regidors republicans la responsabilitat de no poder cumplir lo que s'prometian realisar, sino dels que s'han imposat el paper del gos del hortolá.

Un gos que no feya ni deixava fer.

Un recort retrospectiu de la diada de Reys.

Se representava al Liceo un'obra d'espectacle basada en el Naixament de Jesús y l'adoració dels Pastors y 'ls Magos, que donava grans entradas sobre tot en las funcions de tarde.

Ja 'ls comparsas que havian de representar els tres Reys de Orient estavan vestits, y 'ls caballs no havian comparegut encare. A corre-cuyta s'enviá á buscarne tres á la cotxeria més próxima, qu'era la del Francisquet del carrer Nou de la Rambla.

Arribaren á temps: dos ó tres minuts avants de la sortida dels magestuosos personatjes. Y á pesar de tot, á l'escenari no 'n sortiren més que dos.

¿Que havia succehit?

Una cosa molt senzilla.

Un dels caballs, en el precís moment en que 'l'comparsa acabava de montar-lo, al véares voltat d'atxas encesas, s'espantá, girá gropas y sortí corrent per la mateixa porta de la Rambla per hont havia entrat al teatro.

Y ja 'l'enen Rambla avall, ab el comparsa mal montat á sobre, fent tantinas pera guardar l'equilibri, mostrant en la dreta el pom daurat y arrapantse ab l'esquerra als crins de la bestia que anava fugint al trot.

El públich, passada la primera sorpresa, acullí ab gran riallas aquella aparició que semblava un anunci anticipat del próxim Carnestoltas.

ALS TEATROS DEL PARALELO (per R. Miró)

Funcions de demati.

Funcions de tarde.

Un amic meu republicà impenitent, va dir:—Y qué ridícul qu' es un rey, quan pert els estreps y ha de fugir!

Una advertencia amistosa al Nabab Oriol Martí. No dirá que no 'ns interessém per ell y per la seva fortuna, si 's digna ferse cárrech de la bona intenció que 'ns guía.

Es un fet evident que 'ls seus pensionistas se li están guillant. ¡Tristas conseqüencias de voler ser genis y aprenents de geni! Aspiravan á *super-homes*, y se li tornan *super-címples*.

El desahogo que s' han permés en l' últim número d' aquell periódich que no llegeix ningú, es una patent que dona dret á ocupar una *cel la de Sanct Boy*, sense necessitat de reconeixement facultatiu.

¡Alerta, donchs, insigne Nabab! Ja sabem que vosté es molt rich: ben clarament ens ho va dir un día; pero no hi ha fortuna que resisteixi el compliment de certs debers d' humanitarisme y d' amistat. No es lo mateix pagar avuy un biftech, demá una truyets, que tenir que abonar mensualment la pensió dels seus protegits, encare que á *Sanct Boy*, com á beneyts ayualits, els destinin als departaments de tercera classe.

Feya vint anys ó més que un rich propietari de fora dedicat exclusivament al cultiu de las sevas hisendas, no havia estat á Barcelona.

Un reviscolament de joventut vá tentar-lo á ferhi una visita. Volia divertir-se uns quants días y tornar-se'n á casa.

Després de haver freqüentat alguns paranys dau-

rats, en els quals l' amor fácil fá de las sevas, resolué empendre 'l viatge de retorn, porque deya y deya bé:

—Y com ha cambiat aquest Barceloná... Avants una dona per entrar en conversa ab un senyor li demanava quina hora era. Y ara, en cambi, lo primer que li demana es el rellotje.

CANTARS FESTIUS

El sol, ni qu' estigui núvol, sempre surt per mi 'l diumenge. ¡Cóm no, amichs meus, si aquest es el día que veig á n' ella!...

—Me 'n vaig á Sant Felip Neri.

—¿A resarhi?

—No, senyors. Allí es hont solém trobarnos la flavia y un servidor.

Ab las pressas de la festa, per sé al sarau ben aviat, els diumenges son els días que 's descalabran més plats.

—Ja veurás, las cosses claras, que ja estich tip de comedias; determinat y acabém: ¿Vols vení á can Culleretaa?

Els nostres enemichs

¡Oh mussas del Parnás! Soch un trobayre,
que 'm trobo sense gayre
talent, perque en fer versos m' entretinga;
y com sé que teníu *lletra menuda*,
vos prego que 'm dongueu alguna *ajuda*...
¡més no de las que 's donan ab *xeringa*!

Els nostres enemichs, segons opina
qui va fer la Doctrina,
son tres; tres enemichs tots tres de mena:
Dimoni, Mon y Carn... ó *vice-versa*.
Y cert, com fan *dotze* unssas una *tersa*,
que son els enemichs que 'm fan més pena.

Del Mon, ne diuhen molts qu' es un *fandango*,
algúns ne diuhen *tango*,
y molts altres *can-can*, ó be *sardana*.
Que 'l Mon es un gran *ball*, aixó no es guassa.
¡Ay, pobre del que no la *balla grassa*!
¡Quants cops, á pesar seu, *balla de gana*!

Com que 'l Mon te la forma d' una bola,
la gent se pinta sola
per dir *bolas*. Conech moltes personas,
que quan parlan, de cada *sis* paraulas...
pe 'l cap més baix, ens contan *setze* faulas.

¡Quín mon, ¡vatua 'l mon! més mon de monas!

El Dimoni... quin altre personatje!
Estúpit y salvatje,
no 'm deixa sossegar de nit ni día,
desde que vaig contraure matrimoni.
Per' xó quan veig que 's donan al dimoni
molts tontos... jo no se lo que 'ls farfa!

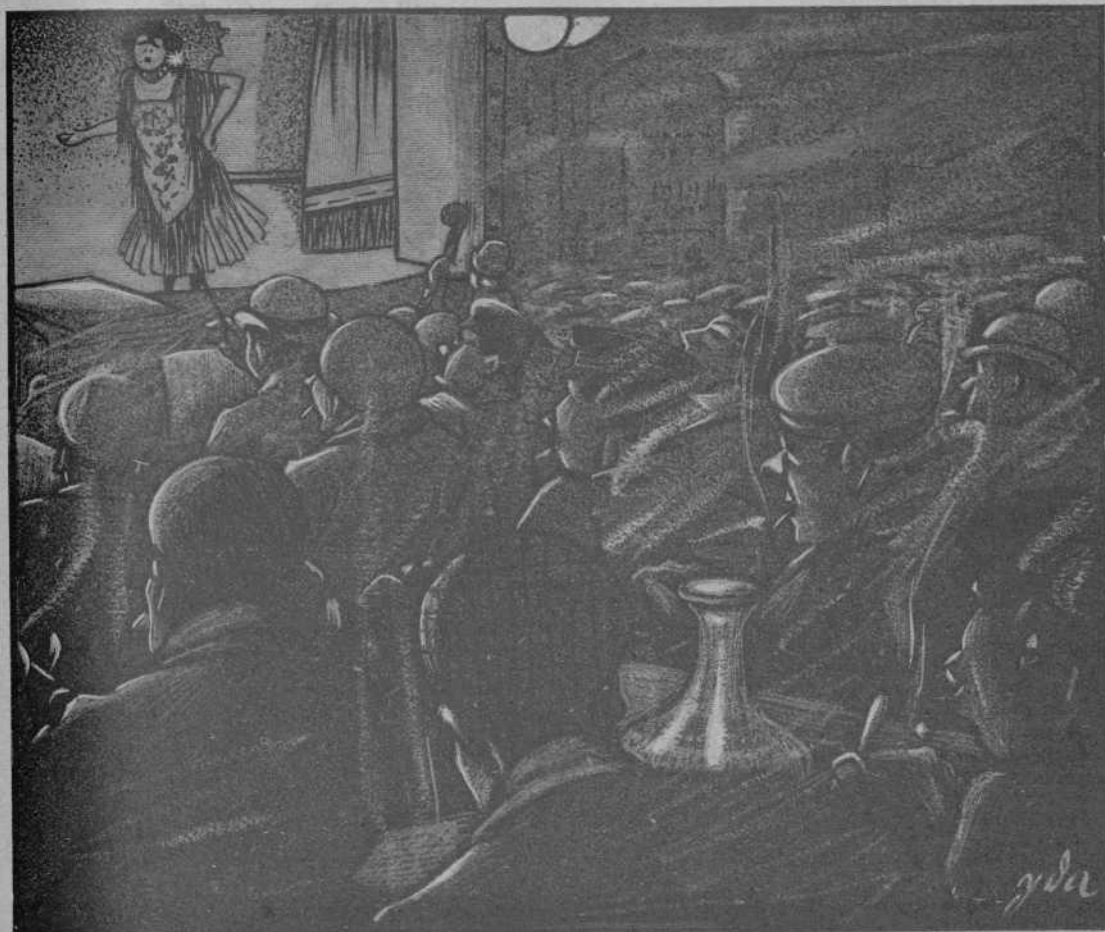
Es l' enemich que sempre ens atormenta,
y cosas mil inventa
per fernos enfadar. Ab ell se logra
anar cap al infern de correguda,
donchs may veureu que 'l seti carácter muda.
(Els parlo del dimoni de la sogra!)

La Carn es l' enemich que més m' agrada,
y en cambi, declarada
me te fa temps la guerra! ¡Sort impía!
Quan penso que la fam may se 'm acaba,
si per sort, jo trobés qui las pagava,
de costellas... ¡redeu, si 'n menjaría!

No se perque de mí la carn s' aparta.
¡Ditxós el que s' afarta,
de llebras y perdius, en temps de veda!
Lo qu' es jo, ni tan sols per medicina
puch menjarne... ¡Y aixó que la triquina
no 'm fa por, ni tampoch la glossopeda!

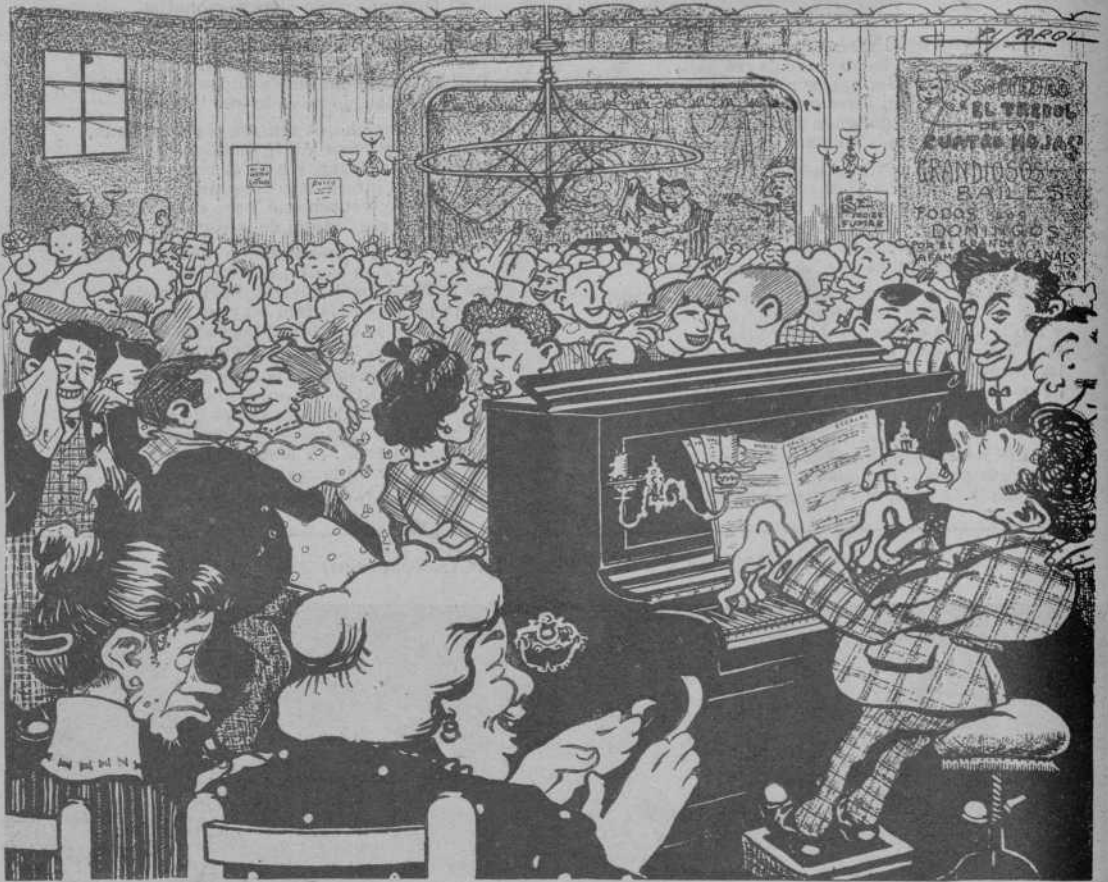
Per culpa de la Carn, quan jo tenía

TEATRO DE L' ABUNDANCIA (per Ida)

Onze tiples, set flamencas,
sis gimnastas excelents,

café, copa y bona cara,
¡tot per trenta "sentiments"!

BALL DE TARDE (per *Picardó*)

L'americana de las "paraulas de casament".

pochs anys, y no sabia
que 'ls talls també fan mal, si son molt grossos,
me vaig enamorar de la Constança,
que de carns, ne tenia en abundancia...
i y per poch que no hi deixo fins *els ossos!*

Ab aixó, de la Carn, Mon y Dimoni,
fugí. San Geroni,
segons diuen alguns per darse *llustre*,
d'aquests tres enemics, sempre 'n fugia.
'Dimoni, Mon y Carn... [Tot es falsat...]
(Aixó, no es meu .. Crech qu' es den *Zarathustra.*)

LLUIS G. SALVADOR

Entre amichs, l'un bastant comedit y l'altre un
esparver de primera forsa:

—No sé com t'ho has fet—diu el primer—per
arribar tan ràpidament a l'opulencia. Haurias de
ensenyarme el camí de la fortuna.

—Mira, noy: es molt senzill. Vajis ahont vajis, fes

sempre lo que vaig á dirte: Esgarrapada á la dreta;
esgarrapada á l'esquerra, y esgarrapada per tots
costats.

Un autor de calendaris dictava el seus pronóstichs
á una seva filla.

—Posa noya—li digué:—«23 de agosto... Borrascas,
tempestades acompañadas de truenos y granizo.»

La filla:

—Pero papá: mira que 'l 23 de agosto es el día del
teu sant.

El *zaragossá*, cayent en l'oportunitat del recort:

—Ah, sí, tens molta rahó. Donchs borra lo escrit y
pósahí: «23 de agosto: buen tiempo; temperatura es-
pléndida.»

En un saló de concerts:

—¡Y qué bé canta a questa senyora!

—Admirablement!

—¡Y quina veu que té més frescal!

—Tant fresca que 'l seu pobre marit casi sempre
está costipat.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olin, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

mamente apareixerà

LA CIUDAD DE BARCELONA

Itinerarios prácticos

— GUÍA LOP —

Un tomo en 8.º encuadernado, conteniendo 21 fotografados.—Vistas de la capital y dos detallados

PLANOS DE BARCELONA

Uno total con pueblos agregados y otro parcial del casco antiguo

Precio 2 pesetas

REFORMAS SOCIALES

EL DESCANSO DOMINICAL

Ptas. 0.50

Las fiestas de Vilatrista

PROGRAMA SATÍRICH
DE LAS FESTAS DE LA MERCÉ

Precio 2 rals

Barcelona en camisa

REVISTA SATÍRICA

PER C. GUMÁ

Precio 2 rals

BARCELONA AL DIA

REVISTA DE

J. M. CAPELLA

Ptas. 0'50

Barcelona á la vista

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS

DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES

Un tomo, encuadernado. . . . . Ptas. 8

Als coleccionadors de

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Acaban de posarse á la venda las novas TAPAS pera encuadernar,

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA — Dibuíxadas per J. Triadó

Las tapas solas. . . . . Ptas. 2'50

Tapas y encuadernació. . . . . » 3'50

NOTA.—Totom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútno ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebra á volta de correu, franca de ports. No respnem d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

